

సరస్వతీ గ్రంథమండలి

మునిమాణిక్యం నాటికలు

(1 జయమ్మ కావరం. 2 ఏతోప్ మేరట్టు.)

శ్రీ మునిమాణిక్యం నరసింహారావు

బి. ఏ., యల్కాటి.

కల్పవర్మ: అష్టాదశి అంశా
నరస్వతీ పవర్ ప్రెస్
రాజమహేంద్రవరము

అ స ల కా పీ టై లు హ క్కు ల గ్రంథ కర్త వి
1943 సం. అభిరువరకు సరస్వతీ పవర్ ప్రెస్ వారివి

ప్రకాశకుల కృతజ్ఞత

విఖ్యాతకథానికారచయిత శ్రీ మునిమాణిక్యం నరసింహారావుగారు, తాము రచించియున్న 1. నేనూ మాకాంతం, 2. కాంతంవైశ్యయతు, 3. మునిమాణిక్యం కథలు, 4. మునిమాణిక్యం నాటికలు, 5. కాంతం కాపరం, 6. ఉపాధ్యాయుడు, 7. మేరీ కహానీ, 8. తిరుమాలిగ అనే గ్రంథము లెనిమిదిన్నీ, మాప్రకటనశాఖ యెడల తమకుగల అదరాభిమానములతో, అయిదు సంవత్సరములవరకును మేము మాత్రమే ప్రకటించుకొనే హక్కు మాకు దయచేసియున్నారు. ఇందుకు, వారికి మే సెంటియు కృతజ్ఞులము. ఆవన్నియు వెన్వెంటనే మేము ప్రకటింపబూనుకొన్నాము.

దొరబాబు అనే పుస్తకములో ఉన్న మూడుకథలు యీపై 1, 5 పుస్తకాలలో చేరిపోయినవి.

మరిన్ని, ఇదివరకే వారు సర్వాధికారములతోడను మాకు గయచేసి యుండిన "కాంతం కథలు" అనే గ్రంథమును, ఇప్పుడిప్పుడే మేము రెండవ కూర్పు ప్రకటించి అంద్రమహాజనులకు నివాళించుకొనియున్నాము.

రాజమండ్రి
28 జనవరి 1947

ప్రాప్రయిటగు
సరస్వతీ పవర్ ప్రెస్

Saraswathi Power Press, Rajahmundry
Printed and published by
A. Lakshmanaswamy Naidu
For Addepally & Co., Educational Publishers
1st Edition 1947 No. 4230/1947

జయమ్మకాపురం

ప్రథమాంకం — ప్రథమరంగం

(జయమ్మ పాట్టినిల్లు పెద్దబజారులో ఇల్లు ఇంటికి మంతున్న పోర్టుకోలో, అక్కచెల్లెండు, మీన జయానూ వాళ్లతల్లి శాంతమ్మనూ కూర్చుని మాట్లాడుకుంటూ వుంటారు)

జయ — అమ్మా. ఏదైనా మంచి పాట పాడవే.

శాంతమ్మ — నాకేం పాటలాచ్చే పిచ్చితల్లీ చిన్నప్పూడు నేర్పు కొన్నవి ఏమైనా వచ్చినా, అవన్నీ పాతపాటలు. ! పాతపాటలు నచ్చుతాయమ్మా మీకూ ?

జయ — నచ్చకేమి ! అవే బాగుంటాయి నిజానికి !

మీన — ఆ నచ్చుతై ! నచ్చకేం నీకన్నీ నచ్చుతై. పాతచింతకాయ నచ్చడైనా కమ్మగానే ఉంటుందినీకు. !!

జయ — పోనీ నీవు పాడరాదమ్మా ఏదైనా కొత్తపాట ?

మీన — నాకు ఇంగ్లీషు పాట వచ్చు

శాంతమ్మ — పోనీ అదే పాడు వింటాము ఏదైతేనేం పాడటానికి ?

జయ — పాడవే.

మీన — పాడతాను విను.

There are ten green bottles hanging on the wall
Hanging on the wall

If one green bottle happens to fall

There are still nine green bottles hanging on
the wall.

(శాంతమ్మ తెల్లపోయిచూస్తూ ఉంటుంది. జయ విని విరగబడి నవ్వుతుంది)

జయ — ఇదేం పాటే ?

శాంతమ్మ — ఇప్పుడు నీవు...పాడింది పాటటే అమ్మయ్యా !!

జయ — పాటేనే ... (నవ్వి) ... ఇంగ్లీషు పాటలు అల్లాగే ఉంటే ఇకచాలుగాని అమ్మా అద్యాత్మిక మాయణ కీర్తన ఒకటిపాడవే.

శాంతమ్మ — దానికేంభాగ్యం... పాడతా నమ్మా...

(శ్రష్టని చల్లులు పాడుతూఉంటుంది).

మీన — అమ్మా...అమ్మా...పోస్టుమన్ వస్తున్నాడే!! ఉత్తరం వమైనా ఉండేమో ! మాస్టరు గారింటికి వెళ్ళాడే అమ్మా. మనకేమైనా ఉత్తరం ఉండేమో అడగనా ?

శాంతమ్మ — పిచ్చా ఏమిటే నీకూ? మనకిప్పుడు ఎవరు వ్రామాలె ! అక్కయ్య కూడా ఇక్కడే ఉండాయె !!.

మీన — (కొంటెగాచూస్తూ) ఏమె జయక్కా ? ఎక్కడ నుని అయినా ఉత్తరం రావాలా ?

జయ — (సిగ్గుపడ) ఏమోనే నన్ను అడిగితే నాకేం తెలుస్తుందే !

మీన — అబ్బ ! ఎంతనంగవాచివే !! కావ దగ్గరనుంచి ఉత్తరం వస్తుందే మోససి నీవు అనుకోలా !! నవ్వుతుంది పైగా ! అమ్మా చూడవే ఎట్లా నవ్వుకొంటున్నదో..... నా మాట అబద్ధమేమో ! !

శాంతమ్మ — పోనీ లేవే..... అల్లరి చేయకూ.

జయ — వెళ్ళి పోయినాడా ?

మీన — పోయినట్లే ... ఉన్నాడు — (సందేహంగా) అడుగో..... వస్తున్నాడు !! ఉత్తరం ఏమైనా ఉందేమో అడగనా ?

శాంతమ్మ — అడగటం ఎందుకే ? ఉత్తరం ఏదేనా ఉంటే అతనే ఇచ్చిపోతాడు ! పట్టు కెళ్తాడా ?

మీన — (ఎగురుతూ) ఇటే వస్తున్నాడు !

(జయ లేచిచూస్తుంది) మన ఇంటికే! నవ్వుతున్నాడు కూడానూ! అమ్మా. అమ్మా. రావే. రావే ఏమే అమ్మా మన ఇంటికే వస్తున్నాడే ! !

శాంతమ్మ — రానీయవే ! ఎందు కట్లా ఎగురు తావు !!

మీన — ఏం అబ్బాయి, చూడేనా ఉత్తరం ? నేనే జెప్పలా ? నాకు తెలుసూ ! ఇది బావ రాసిందేనా అక్కయ్యా ! !

జయ — ఇల్లా... ఇయ్యి (అని ఉత్తరం లాక్కోబోతుంది. మీన పారిపోతుంది)

మీన — ఆ ... నే నియ్యను ... అమ్మా బావా
రాసిందేనే !...

శాంతమ్మ — నీకెల్లా తెలుసే ఎవని వ్రాసిందీ... ఒక వేళ
మీ నాన్నగారి ఉత్తర మేమో చింపబోకు సుమీ

మీన — (అడ్రసుచూస్తూ) ఆశ్చర్యంగా నాన్న పేరుందే !!

శాంతమ్మ — అయితే బల్ల మీద పెట్టే శైయ్య

జయ — (తెల్ల పోయి) నాన్న దా ?

మీన — (లేగదూడలాగ చంగున గంపేసి) కాదేవ్.

అమ్మా నాన్నగారి కేరాఫ్ జయబట్టి అని ఉందే !!
అక్కయ్యకేనే ! ఇకేం ! బావరాసిందేనే ! నే జెప్పిందా ?

జయ — (నంజు పంజు) ఇల్లా ఇయ్య అల్లరి చెయ్యకా.
(అసీ మీనచేతిలోనుంచి ఉత్తరం లాక్కోబోతుంది. మీన
అందికుండా పరుగెత్తుతుంది)

మీన — ఇందవే... నాకెందుకు నీ ఉత్తరం. (అసీ నిలబడు
తుంది. జయ అందుకుంటానికి వెళ్ళగానే) అమ్మా ఎంతాశే !
(అని దూరంగా నుంచుని ఎగురుతుంది నంజు పంజు)

శాంతమ్మ — మీనా, ఏమిటా ఎగురుదా ? దాని
నుగుడు వ్రాసిన ఉత్తరం అంటే. దానికి ఆశ గదూ !

మీన — ఆశేలే..... చింపనా... చింపుతా

శాంతమ్మ — అక్కయ్య కియ్యవే మీనమ్మతల్లీ

మీన — చింపుతున్నానేవ్ చింపు తు
..... న్నా ను (చింపబోతున్నట్లు)

నటిస్తుంది)

జయ — నద్దని నీకుకాదూ చెప్పేదీ ? ఇల్లా ఇస్తావా ఇయ్యవా ! (మీన పాలుతాగిన ఆవుదూడలాగ గంతులేస్తుంది. జయ నిలబడి చూస్తుంటుంది)

మీన — నీ మొగుడు వ్రాసిన ఉత్తరం అయితే మటుకు ఎందుకమ్మా అంత ఆశా ?

శాంతమ్మ — నీకూ మొగుడు నన్నేగాని తెలియదు, ఆ ఆశ ఏమిటో ! నీవు చించి చూడ కూడ దమ్మా అక్కయ్యకు ఇచ్చే శెయ్యి.

జయ — ఇల్లా ఇచ్చే శెయ్యి మా అమ్మగదూ

మీన — (తల్లిదగ్గరకువచ్చి) నేను చదువుతానే అమ్మా. (తగ్గుగొంతుకతో)

శాంతమ్మ — అక్కయ్యకు ఇచ్చే శెయ్యి అని చెప్పానా ... ఎందుకు చెప్పానో... వినాలె. (బ్రతిమిలాడుతుంది)

మీన — ఇందనే..... నీ మొగుడు వ్రాసిన ఉత్తరం నీవే చదువుకో నాకేం పద్దులే అమ్మా (అని ఇయ్యబోతుంది)

జయ — (అందుకోబోతే... మీన... ఇస్తున్నట్లు నటించి చెయ్యి వెనక్క లాక్కుంటుంది అమ్మా అంటూ) అబ్బ, నడ్పించుకు తింటున్నావు ! పోనీ నీవే చదవ్వే.

మీన — (బుద్ధిమంతురాలై సీరియస్ గా) నీ మొగుడు రాశాడుగా నువ్వే చదువుకో. ఇందమ్మ నీ ఉత్తరం : (బుడ్డ మూతితో ఇచ్చేస్తుంది)

౨

(అదే స్థలం. జయ ఉత్తరాన్ని అందుకొని ఒకమూలగా ఒదిగి కూర్చుని, జాగ్రత్తగా, నెమ్మదిగా చింపి, ఉత్తరాన్ని తీసి చదువుకోటం ప్రారంభిస్తుంది. శాంతమ్మ కుమార్తె వంశ తదేక దీక్షతో చూస్తూ, సంతోషిస్తుంటుంది.

ఉత్తరంలో మొగటిపంక్తి చదివే సరికే జయకు అప్రయత్నంగా నవ్వు వస్తుంది. దీక్షగా ఉత్తరం చదువుకొంటూ ఉంటుంది.

మీన మెల్లగా జయవెనక వైపునకు జేరి మోకాళ్ళ మీద కూర్చుంటే, జయ బుజాల మీదుగా చూస్తుంది. ఆ ఉత్తరం చూసి ఆశ్చర్య పడుతుంది. ఏదో రహస్యమైన సంగతి తెలుసుకొన్నదానిలాగ చూస్తుంది. కళ్లు పెద్దవి చేస్తుంది. పెదవిలో పలకలాగి పడుతుంది. ఏదో అద్భుతమైన, విచిత్రమైన రహస్యాన్ని తాను సంపాదించి నందులకు పట్టరాన్ని సంతోషంతో, మెల్లగాలేచి, అడుగులో అడుగు వేసుకొంటూ నడచివెళ్ళి; తల్లిచెవిలో ఏమో చెబుతుంది ఆమె నవ్వుతుంది.

మీన మళ్ళీ జయక్క వెనకాలచేరి ఇందాకటి మాదిరిగా చూడాలని ప్రయత్నం చేస్తుంది. కాని ఈమారు జయ ఉత్తరాన్ని దాచుకొని, మీనకు కనపడని పద్ధతితో చదువుకొంటూఉంటుంది మీన చిన్నపుచ్చుకొని జయ తనను అవమానపరచి నందులకు కోపంగా ఉంటుంది.

కాసేపు అయిన తరువాత మీన తల్లి చక్కరాళ్ళి, మళ్ళీ ఏదో చెప్పాలన్న ప్రయత్నంలో అమ్మా, అమ్మా అని గడ్డం మునివేళ్ళతో నెట్టుతుంది. శాంతమ్మ వినిపించుకోకుండా జయమ్మ ఉత్తరాన్ని చదువుకోటంచూచి అనందిస్తూఉంటుంది. మీన ఊరుకోదు. వీకి వీకి ఆమెదృష్టి తనవైపుకు త్రిప్పి, మళ్ళీ చెవులో “ప్రియమైన జయటేఅమ్మా” అంటుంది)

మీన — ఉత్తరం చూడ నీయవు కదూ...
నే చూశాలే అమ్మా ... ప్రియమైన జయటే!
(నవ్వుతుంది)

శాంతమ్మ — సరే. చెప్పావుగా అమ్మా.

మీన — (మరుసారి ఉత్తంచూడాలని ప్రయత్నించేసి) పో నీలే అమ్మా నాకు చూపొద్దులే. నేను అసలు చూడనే చూడనూ! (బుడ్డమూతిపెడుతుంది. ప్రియమైన జయకు... ప్రియమైన జయకు... (అనేక రకాలుగా నొక్కి సాగదీసి ఆమాటలో ఉండ మాధుర్యానంతా వలకపోస్తుంది)

ఒక అమ్మాయి మొగుడు ఎమన్నా..... పెళ్ళానికీ..... (నవ్వు.)- “ప్రియమైన జయూ” అని ఉత్తరం రాశాడు.

రత్నమ్మ — (ఇంటిప్రక్క ఆవిడ. ముసలిముత్తైగువ. వస్తుంది) ఏమమ్మా శాంతమ్మ వదినా... ఏమిటి సంగతి?

శాంతమ్మ — రా వదినా... రా... మరే సంగతులు లేవు...

రత్నమ్మ — మీన ఎందుకూ అట్లా ఎగురుతుంది?

మీన — ఏం లేదు అత్తయ్యా.....

ఒకమ్మాయి మొగుడూ.....(నవ్వు)

రత్నమ్మ — ఎందుకే అంత నవ్వు?

జయ — దాని నంగతి ఎరగవు అత్తయ్యా అది అంతే!

శాంతమ్మ — దాని మొగుడు ఉత్తరం వ్రాశాడు; అది చదువు కొంటున్నది. అదీనంగతి అంతకంటే మరేంలేదు.

రత్నమ్మ — దాని మొగుడు వ్రాసిన ఉత్తరం అది చదువు కొంటూంటే...ఇదెందుకూ ఇట్లా ఎగురుతుంది!

మీన — అదికాదు... అత్తయ్యా... (నవ్వు ఆపుకో లేక విరగబడి నవ్వుతుంది)

రత్నమ్మ — ఏమిటే... పిచ్చి పిల్లా... నంగ తేమిటో చెప్పి మరీనవ్వు.

మీన — అదికాదు అత్తయ్యా... బావే... అక్కయ్యకు ఉత్తరం వ్రాశాడు—(మళ్లీ నవ్వుతుంది)

రత్నమ్మ — రాస్తే ఏం? మొగుడు పెళ్ళానికి ఉత్తరం రాసుకోళ్టే! ఎందుకానవ్వు?

మీన — ఉత్తరానికి కాదు అత్తయ్యా... మరిటా..... (నవ్వు)... పెళ్ళాంటా..... (ప్రియమైన జయటా!!) (నక్కలు పట్టుకొని విరగబడి నవ్వుతుంది)

రత్నమ్మ — ఓస్..... ఇంతేగదా! అబ్బరమా ఏమిటి? ఈమాత్రానికే ఎందుకే అంత ఎగురుదా? నీకూ వస్తాడుండు

...వెక్కిరిస్తూన్నావు ! నీమొగుడు ఏ రాస్తాడో అలా చించుకో!

మీన — నాకు మొగుడు లేడుగా!

రత్నమ్మ — లేకపోతే రేపి పాటికి వస్తాడు. వచ్చి.....

మీన — ఆ...వచ్చి.....వచ్చి ఏ జేస్తాడు? చెప్పు?

రత్నమ్మ -- ఆఁ వచ్చి ఏం జేస్తాడా? వచ్చిమత్తగా తం తాడు...సరేనా?

మీన — అట్లయితే...నేను...అసలు పెండ్లి చేసుకోనుగా

రత్నమ్మ — మాచక్కా చేసుకొంటావు! నీవుచేసు కొంటావా నీతల్లో జేజెమ్మచేసు కొంటుందా!

మీన — ఆ...చూద్దాం...“వలదు...వలదు. వివాహం వలదు నాకు వినయంలేదు సుఖము వెలయునాకు”

రాదే...చెలీ

సమ్మరాదే చెలీ

మగవారిని...సమ్మరాదేచెలీ (అంటూ పరుగెత్తి పోతుంది.)

శాంతమ్మ — నీకొడుక్కు చేసుకోవమన్నదీన్ని.!

రత్నమ్మ — నా కొడుక్కు చేసుకొంటే...ఈగడుగ్గాయ సరిగ్గా కాపురం చేస్తుందనే నీవనటం! ఇప్పుడే ఇట్లా ఎగురుతున్నదే గజ్జల గుట్టలలాగ? ఈడొస్తే ఇహనింస్తుందటా? వాణ్ణి కాకి అమ్మకొస్తుంది గాని! సరేగాని ఇంతకూ అల్లుడు ఏం రాసిపట్టు?

శాంతమ్మ — ఏదీ—? ఏమమ్మాజయా...ఏం రాశేడే? మేము వినొచ్చా? (అని పక్కావిడను చూచి నవ్వుతుంది)

రత్నమ్మ — పోనీ... ఉత్తరం... అంతా చదవద్దులే అమ్మా... నంగతు లేమిటో చెప్పు. అంతే చాలు సంజోపిస్తాము.

జయ — (నవ్వుముఖంతో) పెద్ద రహస్యాలు ఇందులో ఏమీ లేవే... అమ్మా నువ్వేచూడు. (ఉత్తరం తల్లికిస్తుంది)

శాంతమ్మ — (ఉత్తరాన్ని తలక్రిందుగా పెట్టి చూచి) అహ అక్షరాలు అనికేసి నట్లుగా ఉన్నాయి. నీవు చదువు వాడినా... వింటానూ.

రత్నమ్మ — (బారెకుదూరంలో పెట్టి) అహ నాకూ చూశా ఆనటంలేదు. కళ్లజోడుకావాలె. ఎందుక్కాని ఇదంతానూ నువ్వేచదవ్వే... జయమ్మా... (అని ఉత్తరం జయచేతికిస్తుంది)

మీన — (ప్రవేశించి) — నేను చదువుతాను పోనీ ఇల్లా ఇయ్యి ఉత్తరం అత్తయ్యా.

శాంతమ్మ — కాదులే అమ్మా... దాన్నే చదవనీ నువ్వు ఇల్లారా. తల్లీ... నాదగ్గరకూర్చో. అక్కయ్య చదువుతుంటే అంచక్కావిను. ఇహ చదువు తల్లీ. చదవ్వే, సిగ్గేమిటి?

రత్నమ్మ — ఓయబ్బ!... ఏసిగ్గమ్మా! చదువమ్మా వింటాము.

జయ — సిగ్గుకాదే... చదువుతానే అమ్మా విను మరి ఆవిడతో గుసగుసలాడతావేం...?

శాంతమ్మ — ఉలేదులే... కానీయ్

జయ — మీరిద్దరూ అల్లాగ ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుతుంటే... నేనేంచదివేదే!!

రత్నమ్మ — లేదు లేవమ్మా—ఊగుకో వదినా ఊ. కానీ.

జయ — (సిగ్గుపడి) నేను (నవ్వుతుంది)

శాంతమ్మ — (అంతానవ్వుతారు.) ... నువ్వేనవ్వుతుంటివి!

చప్పున చదివే శైయ్యి..... ఎముందేమహాభాగ్యం!!

జయ — (ఉత్తరంచదుపుతుంది) “నేను ఇక్కడ కులాసాగా ఉన్నాను”

మీన — (వేచి) ఆఁ ఆఁ అది చకవ్వేం మొదట్లో వ్రాసింది!

రత్న — మొదట్లో వ్రాసిందేమిట! ... పోనీ అదికూడా చదువు వింటాం.

మీన — మొదట్లో, ప్రియమైనజయూలని వ్రాయలా... (మళ్ళీనవ్వు)

శాంతమ్మ — అది విన్నాంగా ఇహచదవనీ.

మీన — ఇహ చకవ్వే ... (వెక్కిరింతగా)

జయ — నేను ఇక్కడ కులాసాగా ఉన్నాను; మా ఆమ్మా నాన్నా గుంటూరు వెళ్లారు. మా అక్కయ్యకు పురుడు వెల్లిం తరువాత వస్తారుట.!

శాంతమ్మ — ఎప్పుడోప్పుడు వస్తారు. ... ఇందులో ఏ ముందే ... అల్లాగ నవ్వుతారు. ఏమమ్మా వదినా ఎందుకూ అల్లా నవ్వుతారూ!

రత్నమ్మ — ఏదో పిచ్చిపిల్లలు. ఊఁ ఇంకేంరాశాడే ... జయ ... చదువు మరీ.

జయ — “నేను హోటల్లో భోజనం చేస్తున్నాను.”

శాంతమ్మ — ఇంకా ఇబ్బంది ఏముందీ!... ఏమమ్మా!
హాయిగా హోటల్లో భోజనం చేస్తాడు ! ఏమంటావు !

మీన — హోటలు భోజనం నాకేమీ నసిగాలేదు. (అని
ఫక్కెన పప్పుతుంది)

శాంతమ్మ — ఎందుకే ఆపప్పు... అంతా పప్పుతున్నారే!
ఏముందమ్మా ఇందులో!!

మీన — (శల్లిబుగ్గమీదపొడిచి) నీకేం. అర్థంకాదు. కావ
ఉత్తరంలో మొదట మూసన్న అమ్మా లేదా అని వ్రాయలే.

శాంతమ్మ — వ్రాస్తే?

మీన — వ్రాస్తే నేను ఒక్కణ్ణే ఉండలేనూ... నీవు చప్పు
నరా అన్నమాట !

శాంతమ్మ — (ముక్కుపై వేలేసుకొని) అల్లాగట!

మీన — ఎందుకని హోటలు భోజనం నసిగా లేదు

శాంతమ్మ — ఎందుకని భోజనం నసిగాలేక పోవటం
ఏమిట.

మీన — నీతలకాయ. నీకేం అర్థంకాదు. హోటల్లో
అన్నం నయించటం లేనూ అంటే ఏమిటి ?

శాంతమ్మ — ఏముందే ?

మీన — అక్కయ్య వెళ్లి... పండిపెడితే గాని... ఆయనకు
... అన్నం... నయించటం !! ఇప్పుడు తెలిసిందా ?

శాంతమ్మ — నాతల్లే ఎంత అర్థం ఉందే !! నాకేం తెలు
స్తాయమ్మా ఈ అర్థాలన్నీనూ ? నే నేమన్నా చదువు

కొన్నానా, పెట్టానా ?

మీన — దీనికేం చెదువు అక్కర్లేదే ఇది కావాలె.

(నెత్తిమీద కొడుతుంది)

శాంతమ్మ — నాకు అదీలేదూ... ఇదీలేదూ... జయమ్మా... ఇంకా ఏమన్నా ఉందా అయిపోయిందా... ఉత్తరం ?

జయ — ఇంకా రెండు ముక్కలున్నాయ్ “పాలపున్నమ్మకు ఎంత ఇవ్వాలింది నాకు తెలియదు. అది డబ్బుకోసం రోజు రోజూ తీరిగి పోతున్నది.”

శాంతమ్మ — పాలపున్నమ్మ సంగతి ఎందుకమ్మా ఈ ఉత్తరంలో ?

జయ — ఆ నాలుదానికి ఎంత ఇవ్వాలో ఆయనకు తెలియదు! అది రోజురోజూ లెళ్ళుకు గోలచేస్తున్నది కామాను!!

శాంతమ్మ — ఏం ఏచిత్రమమ్మా, లెళ్ళుజూచుకొని ఇచ్చి పంపలేదూ ?

రత్నమ్మ — నీదంతా ఓ వెర్రిగొడనా !! గ్రహించ లేవు! అదో నెపము !!

మీన — జయక్క వెళ్ళి లెళ్ళుచూస్తేనేగాని తేలదు ఆ చిక్కు. అదీ సంగతి !! తెలిసిందా ?

రత్నమ్మ — ఇప్పుడు తెలిసిందమ్మా. ఈ ఉత్తరంలో సంగతంతా ఏమిటంటే... పెళ్లాన్ని తత్క్షణం తిరుగుటపాలో పంపమని.

మీన — అక్కయ్యను తిరుగుటపాలో పంపెయ్యవే

అన్నా. అదికూడా ఆలస్యం కావచ్చు: శుభిగ్రాంమీద
పంపేద్దాము అక్కయ్యాని !!

జయ — (కోపంతిస్తూ) మీనా, ఏమిటదీ ?

శాంతమ్మ — అంతేనుటే జయమ్మి అర్థం.

రత్నమ్మ — దాన్ని అడగాలటే ... తెలియటంగా ?
(నవ్వు) హోటలులో భోజనం నసిగా లేదంటే అర్థం తెలియ
టం లేదటమ్మా వదినా ? (నవ్వు)

జయ — కాదులే... అత్తయ్యా ఆయనకు నిజంగా హో-
టలు భోజనం పడదు.

మీన — అత్తయ్యా... ఇప్పుడు తెలిసిందా? జయక్క
మాట విన్నావా? దీనికి ప్రేమేనే మొగుడంటే... ప్రియమైన
మొగుడు! (వెక్కిరిస్తుంది)

శాంతమ్మ — ఈ డౌంట్ తిరుగుడు అంతా ఎందుకమ్మా?
జోసీ... నీవు వెంటనే బయలు దేరిరా... ఆంధ్ర ప్రాయకూ
డదూ?

రత్నమ్మ — సీదంతా ఓగొడవ అల్లారాస్తాగుటమ్మా ఇప్పు
టి కాలం కుట్టవాళ్ళు అయితే మటుకు సాంప్రదాయంలో పెరి
గిన వాళ్ళు ఇల్లాగే వ్రాస్తారు వదినా!

శాంతమ్మ — చాలా తమాషాగా వ్రాశాడు! గొప్ప అ
ల్లుడే! ఉత్తరం అయిపోయిందా అమ్మయ్యా!

జయ — అయిపోయినట్లే. ఇంకా రెండు ముక్కలున్నాయి.

రత్నమ్మ — అవికూడా వినిపించవే జయా. ఇంకా ఏమి

తమాషాలున్న యో!!

జయ — తమాషాలు ఏమీలేవు! అత్తగారికి మామగారికి నమస్కారములు మామరదల్ని చి|| మీనాక్షిని చూడాలని ఉంది. చిన్నప్పటి దాని ముద్దుమాటలు జ్ఞాపకం వస్తూ ఉంటున్నాయి.

శాంతమ్మ — ఈభాష నాకూ అర్థం అవుతున్నది. అయితే దాన్ని కూడా తీసుకుని రమ్మనా ఆయన అనటం?!

మీన — అది! అమ్మయ్య...మాలమ్మకు ఇప్పడివుడే తెలుస్తున్నాయి సంగతులు!!

రత్నమ్మ — ఒక వేళ మీరేమన్నా ఆటంకం చెబుతారని నమస్కారాలు కూడా పారేశాడు.

శాంతమ్మ — తమాషాగా ఉండే. అల్లుడు గడుసు నాడు నుమీ. (నవ్వుతూ) హోటల్ భోజనం పడటం లేనూ? వాలెళ్ళి చూడటం కూడా తెలియదు పాపం!!

జయ — కాదులే...అమ్మా...ఆయనకు నిజంగా తెలియదు. ఇటువంటిగొడవ లేమీ పట్టించు కోరు. అంతానేనే!!

రత్నమ్మ — ఇంకెందు కమ్మా... దీని సంగతికూడా తెలియాలా ఈ మాటలో!!

శాంతమ్మ — ఇంకా తెలియకుండా ఉండొచ్చిందే!! అంతా తెలిసింది. సరేలే...మీనాన్నరానీ... రేపేకామాలు దశిమి...సరే జయా... రేపేబాగుంది.

మీన — (దీర్ఘాలులీస్తూ)నేను... కూడా... వెడతానూ

శాంతమ్మ — దాని మొగుడింటికి నీవందుకే ?

జయ — ఎక్కడా మొగుడు దొరక్కపోతే అక్కమొగుడే దిక్కు అన్నారు.

మీస — నాకు మొగుడు దొరక్కేమీ ? నేతల్నుక్కొంటే ... ఒక్కటి ... రెండు మాడు ... ముగ్గుగు మొగుల్లున్నారు నాకు ... (వేళ్ల మీద లెక్క పెడుతుంది)

రత్నమ్మ — ఎంత గడుసేపుది !

జయ — మీనా. వెళ్లు గాంగా.

శాంతమ్మ — సరే... అక్కయ్యానీవూ బట్టలు సద్దుకోండి.

జయ — (ఉత్తరాన్ని కవిక జేబులో పెట్టుకొని) గావే మీనా నెల్లిపోతారు)

శాంతమ్మ — జయమ్మ చూశావా వదినా! దానికి నెళ్ళాలనే ఉంది!!

రత్నమ్మ — ఇంత వెర్రిదానవే నుమ్మా ఉండదు టమ్మా.

శాంతమ్మ — ఉంటుంది. ఉంటుంది. ఏదోకన్న కడుపుకా బట్టి ... (రుద్ధకం) అమ్మాయి మళ్ళీ అత్తవారింటికి వెడుతుంది అంటే కష్టంగా ఉంటుంది.

రత్నమ్మ — ఏమిటి వదినా. (కన్నీరు) అడపిల్లలను కన్నాం.. ఒక అయ్యచేతులో పెట్టాం. ఇకమన దేముంది చెప్పు ! అయినా దానికేంతక్కువ ! అత్తవారింట్లో అయినా అది ఒక పనీ పాటా చేయక్కర్లేదు. జమీందారు బిడ్డలాగు గడుస్తుంది.

శాంతమ్మ — దానికేం తక్కువ వదినా. ఆ అత్తగారై

నా, ఏమాట కామాట చెప్పాలె ... పార్వతీ దేవి లాంటిది. కోడల్ని ఇవకల చెంబు అవతల పెట్టనియ్యదు. కొడుకూ కోడలూ చిలకాగోరంకులా ఉంటే చూచి సంతోషిస్తుంది.

రత్నమ్మ — అదే మనకు కావల్సింది ! జయమ్మ కడుపు ఫలించి నాలుగు పూలూ నాలుగు కాయలూ కాస్తే...

శాంతమ్మ — ఆఁ అంతే.....వదినా...అంతే అంత కంటే కావల్సిందేమిటి !

రత్నమ్మ — (తగ్గు గొంతుకతో) అవునుగాని ... వదినా ఏమన్నా ?

శాంతమ్మ — ఏచేవదీ

రెండవ రంగం

[పడకగది. ఒకపక్కగా ఒకల్ల దానిపై నిశస్త్రకాలు చిందరవందరగా పడేసి ఉంటై. ఏనస్తుచూ ఉండవలసినచోట ఉండదు. బాబుఆగదిలో ఒంటరిగాఉంటాడు. బాబు జమభర్త. మోచే తులు వగు ఉన్నచోక్కా. కొంచెంవిసుగ్గా, విచారంగా ఉంటాడు. ఇంతలోకిచాళిది వస్తుంది.]

చాళి — బాబయ్యా.

బాబు — ఆ... ఎవరూ ? నీవా...చాళి... బట్టలు తెచ్చావా...రా.

చాళి — తెచ్చానుండి బాబయ్యా... పద్దుచూస్తే...

చాసి పకారం అప్పు జెవుతానండి.

బాబు — అదే... అదే చూస్తున్నానే ఎక్కడాకనిసిం
చటంలేదు... ఎక్కడ సెట్టింగ్స్ ఆమహారాణి! ఇంటికి న ఆడది
జేకపోతే చూశావా ... చాకలి... సహ్యా కనిపడదు....

చాకలి — అంతేనండి బాబయ్యా. ముగ్గురి కేం కనిపడ
తైయండి, ఆడోరు సెట్టిన వస్తువులు.

బాబు — (పుస్తకాలూ అసే బట్టలు... నుంచి (కని
పడేసి)

చాకలి — కనిపడలేదు. అయితే నాడు చాకలి ఎక్కడ పడు
తుందే పుస్తకం మీ అమ్మగారూ ?

చాకలి — పరువు కింద సూడండి బాబయ్యా

బాబు — అవునవునే... (పరువు ఎత్తికింద పడిన) ఎదీ? ఇ
క్కడలేదు ఇహ నేను వెదకలేను గాని, ఆ బట్టలు ఎక్కడ
పెట్టెళ్ళు మీ అమ్మగారొచ్చి, లెట్ట జూచుకొంటుంది.

చాకలి — ఎందుకండి బాబయ్యా, మటింగ్స్ సూచించి

బాబు — అక్కడ కూడా చూసి వస్తానుడు. అయినా
ఈ ఆడవాళ్ళ దాపరికాలు ప్రాణాలు తీస్తాయి.

చాకలి — చూడండి బాబయ్యా... ఆకాశి ఉంటుంది.

బాబు — (రెండు డబ్బాలు క్రిందపడేసి పుస్తకం వెదికి శే
స్తాడు) ఊ... సరే... బక్కచొక్కానూ... దుప్పటిలేవాలె.
సరే... ఇకపో (స్వ) అబ్బ కాస్త పడుకొంటే బాగుంది.
గలీబులు మాసిన్నై. చీ, చీ దుప్పటినిండా మన్ను. (దుప్పటి దు

లిసి! సూ, ఇంటావిడ లేకపోతే, దుమ్ముసూళికూడా నామీది
 వెగిది పడుతుంది! మూయ ఉంటే ఎక్కడి వక్కడే అని ప
 మున్న. (గడియారం పదకొండుగంటలుకొడుతుంది) పదకొం
 డంటే!!

రాస్త నడుము వాలుస్తాను. (ఎవరో బయట తలుపుపై న తక్
 తక్ నుని మున్నూరు కొడతారు) ఎవరీ?

రామూ — (సవినయంగా) రావులే

బాబు — రామూ. నువ్వేనా. రావచ్చు.

రామూ — పడక గడలో ఉన్నావని సంబోధించాను.
 అలవైకుంటే వుంటుంటే, సగలో, ఆమూల పొద్దుంటుంటే, పల,
 పుండా పనాంతరామృతసర ప్రాంతేందు. కాంశోపలోత్పల,
 సర్వలకి రమూవినోది.....
 (రాగంతో సద్యంపూర్తికేసు)...ఇల్లంతా.....ఇల్లాగ ఉండే?

బాబు — ఏం?

రామూ — అహ ఏం లేదులే. ఏదో...ఇదిగా ఉంది

బాబు — అల్లాగ చూస్తావేరా! నీ...కేమైనా పిచ్చి
 ఎక్కిందా?

రామూ — నాకా? పిచ్చా? అహ నాకేం పిచ్చి ఎక్కడే
 దు ఇంకా. మాతమ్ముడికి ఉండేది పిచ్చి చిన్నప్పుడు అదైనా
 ఇప్పుడులేదు వోయింది. సగికానీ నీవు
 అల్లాగ ఉన్నావేమీ అంటా? (సవ్వి)

బాబు — అల్లాగ ఉన్నానూ?

రామూ — నీవు కూడా ఏదో.....ఇదిగాడన్నావు.

బాబూ — మరేంలేదూ...కొద్దిగా నీరసంగాఉంది.

రామూ — నీరసంగా ఉందీ?...కొద్దిగా తిక్కతిక్కగా కూడా ఉంటుంది!! ఇహ ఎందుకూ? Night starvation
This is evidently a case of Night starvation.
తెలిసిందా?

బాబూ — ఏమిటి నీ ఉద్దేశం?

రామూ — ఏమిలేదురా...రాత్రిళ్లు...నీకు అన్నం నా పించటం లేదన్నమాట!...అదినరేగాని. అమ్మ, నాన్నా ఉన్నట్టు లేలేం?

బాబూ — లేకు. గుంటూరు అక్కయ్యగారింటికి వెళ్ళు.

రామూ — మరి మా వదిన గారూ?

బాబూ — ఆవిడా నయచేసింది పుట్టినాటికి.

రామూ — అదీ సంగతి...అల్లాగ చెప్పరాదూ!

అందుకనే అల్లాగ ఉన్నావు!!

బాబూ — అన్ని సార్లు అంటున్నావు. ఎల్లాగ ఉన్నానేమిటి?

రామూ — ఎల్లాగ ఉన్నావని చెప్పేది!

దుష్యంత మహారాజులంగారికి శకుంతలపై అనురాగం కలిగిన తరువాత నిద్రపట్టింది. కాదట! తలక్రింద చెయ్యి పెట్టుకొని పడుకోగా కన్నీటి వలన ముంజేతి కంకణాలలో తాపబడినటువంటి మణులు నీరెక్కిమలినంతో కూడుకొన్నవి అయినాయట!

అల్లాగ ఉంది నీస్థితి!!

బాబు — బాగేనే ఉంది

రామూ — నిజంగా, నేను ఇల్లు చూచి కప్పుడే అనుకో
న్నాను ఇంటావిడ లేదా ఏమిటి చెప్పా అని. బాగానే ఉంది!
ఎంతవని జరిగిపోయింది!

బాబు — ఏం, జరిగిందని అల్లా ఇదైపోతావూ!

రామూ — ఇంతకంటే, నీ జరగాలె!! పెద్దవాళ్ళు లేని స
మయంలో నిన్ను బుటిరిగా వదిలేసి వెళ్ళిపోయింది: ఇల్లాంట
ప్పుడు, భోజనం సరిగా లేక పోవటంలో విపరీతం ఏమీ లేదు,
(ఈమాటలు దీర్ఘాలుతీస్తూ అంటాడు)

బాబు — నీముఖం...ఇహ ఊరుకో

రామూ — ఊరుకోటానికి కాదు...ఇల్లాంటప్పుడు భో
జనమే కాదు. గ్రుక్కేడు మంచిసీళ్లు కూడా లోనలికి పోవు
వీరును కొన్నావో.....

తెలిసిందా?.....అయితే కొత్త పరిస్థితు లేర్పడి ఆమె
గారు వెళ్ళిందా?.....అంటే

బాబు — అంటేలేదు...గింటేలేదు గాని ఇహ ఊరుకో.
అసలు అల్లాంటిదేం గాదు.

రామూ — (ఉద్రేకంతో) అల్లా అయినట్లయితే నిమ్మ
రణంగా...అంటే...ఏమీ...కారణంలేకుండా వెళ్ళి ఉండి
నట్లయితే...ఇది కేవలం అన్యాయం... అత్యంత ఘోరము.
భరత దేశం కాబట్టి...ఇట్టి దుర్భర దురింతాలు జరిగటానికి

పీల్చెడి.

బాబు — పచ్చికేక లెయ్యక... ఎన్నోనా వింటే కప్పుతారు. ఊరుకో,

రామూ — ఊరుకోను... ఇట్టి అన్యాయాలు నాకళ్ళకి ఎదుటనే జరుగుతుంటే నేను ఎల్లాగ ఊరుకోను. (ఒక్కొక్క మాట విడివిడిగా నొక్క అంటాడు) అడవాన్ని పట్టిపెట్టు వెళ్ళమాడమా అని ఒక కంఠ శాసన నిర్మాణానికై నామీదే ధార పోస్తాను.

గాబూ — అల్లాగే కానీ. అయితే ప్రస్తుతం కే లెయ్యక కూర్చో..... సోడా కావాలా ?

రామూ — వద్దు (కోవం. ఇంకా సిగ్గలేదు)

బాబు — ఇంక... కాస్త భూమిపానం చెయ్యి.

రామూ — (శాంతించి) అయితే..... నీవు నాకేమిట్టా బోజనం చేస్తున్నా ఎన్నమాట.

బాబు — ఆ, అంతే... మరేంజేస్తాం.

రామూ — అవుననుకో... ఊ... నరే... అయితే..... కోటాయ్ కనపడిడేం !!

బాబు — వాడికి కడుపు నొప్పిగా ఉందట సన్నా ఇవ్వాలా రాలేకు.

రామూ — కడుపు నొప్పా ?

బాబు — ఏమిటా వెర్రి వెఫవా... కడుపు నొప్పి అంటే అంత విచిత్రంగా చూస్తావేం అదేదో అపాయకరమైన జబ్బు

అయితే ?

రామూ — కాదు. కాదు చెప్పతా. నిరోచనాలు కూడా ఉన్నాయా ?

బాబు — ఆ...ఉన్నాయి.

రామూ — అయితే వోకులు కూడా ఉన్నై అసమానంగా ?

బాబు — ఏమో తెలియదు.

రామూ — ఇంకెందు కూ ఉండే ఉంటాయ్ తప్పకుండా ఉంటాయి పాపం !

బాబు — ఏం, అల్లా అన్నావు.

రామూ — ఫ్రంట్ కలరా జోరుగా ఉంది.

బాబు — అహా వీడికి కలరా కాదు బాగానే ఉన్నాడు.

రామూ — కావచ్చు. సంగతి చెప్పాను. అదీ సంగతి అయితే.....బాబూ...వదీ ప్యాకెట్ (వెలిగించి నిట్టూర్పు విడిచి) అయితే.....నీవు హోటల్లో భోజనం చేస్తున్నావన్నమాట.

బాబు — ఎన్నిసార్లు అడుగుతావురా ఆ ప్రశ్న ? అవును హోటల్లోనే భోజనం చేస్తున్నాను.

రామూ — అవుననుకో..... అదికాదు నేను వెర్రిగా అడగటం లేదు ఒకటి ఆలోచిస్తున్నాను. తెలిసిందా ?

బాబు — నీవు ఏమి చెప్పావని నాకు తెలియటానికి.

రామూ — అది కాదోయ్ వెర్రినాగమ్మ వూళ్ళో...

కలరా... జోరుగా ఉన్నప్పుడూ.....నీవు...హఠాటల్లో
తిండి తినటం...అట్టే మంచిది కాదు. ఇప్పుడు తెలిసిందా ?

బాబు — అదా నీవనటం...అయితే సరే...నీవన్న
మాట నిజమే...కాని ఏం జేయమంటావా ?

రామూ — ఏం జేయ మంటానా ? కాస్త పొయ్యిమీద
పెట్టుకోమంటా ?

బాబు — నిజమే కానీ...నాకు వంటచేయటం బొత్తుగా
రాదు. ఇంత వరకు నే నెప్పుడూ...పొయ్యి రాజేసిన పాపాన
పోలేదు.

రామూ — ఓరే బాబూ వంట చేయటానికి ఏం తెలి
యాలరా ? ఏహ్ని తెలియక్కరలేదు. చెయ్యటమే...తెలి
సిందా అంతగా తెలియకపోతే... ఒక పాకశాస్త్ర పుస్తకం
కొను. తెలిసిందా ?

ఎనిమిది అయినట్లుంది...నేను స్టేషను కెళ్ళాలె...సరే...
అదీ సంగతి తెలిసిందా ?...ఏనీ...(ఒకసిగరెట్టు జేబులో వేసు
కొని రెండవది వెలిగించి) ఎందుకు చెప్పుకున్నానో విను. గిద్దెడు
బియ్యం వండుకో కాని...హఠాటలు కళ్ళక...తెలిసిందా?
గుడ్ బై.....

మూ డ వ ర ం గ ం

[అదే. ఇల్లు. కాని వంటఇల్లు.....బాబు ధోవతి కట్టు
కొని పైన తువాలా వేసుకొని ఉంటాడు. ఒకమూల ఆరిపోయి
ఉన్నపొయ్యి - దానిపైగిన్నె. ఇంకొ పొయ్యిమీద కూర

గిన్నె. ఇటిముందు బండి ఆగిన చప్పుడు విని బాబు పీఠితలువు తీస్తాడు. బాడిలోనుంచి జయ, మీన, దిగుతూ ఉంటారు — జయ ఉప్పాడ జరీచీర కట్టుకుంది. మీన పరికిణీ కట్టుకొని వైన వల్ల వేసుకొంది]

బాబు — ఇవ్వాళే వచ్చారే! మీనకూడా వచ్చిందే! ఏం మీనా?

ఆ మాట ఇంట్లో పెట్టనోయ్. ఆ జాడీ లేమిటి? సరే తీసుకురా. ఆ బుట్టలేమిటి?

మీన — పండ్లు బావా.

బాబు — (అన్యనుస్కుడై) పండ్లా? పండ్లెందుకూ?

మీన — ఇదేమిటే అక్కయ్యా! పండ్లెందుకూ అంటాడేమిటే? (సవ్వి) పండ్లు తింటారు బావా!

బాబు — అవును అవునులే నిన్ను చూచిన తరవాత మతికూడా పోయింది నాకు మీనా!

మీన — ఈ మధ్య నీకు ఎప్పుడొచ్చిందీ పోవటానికీ?

జయ — మీ సరసాలకేం గానీండి ... ఆతన్ని పంపే శైయ్యండి.

బాబు — పొన్నునూ.

జయ — నాదగ్గర చిల్లరలేదు.

బాబు — అల్లాగ అసరాదూ..... (పర్పుతెచ్చి) ఇంద నోయ్.....అంతేగా...ఇంక.

జయ — అల్లాగ ఉన్నా రేమండీ.

బాబు —

జయ — మిమ్ముల్నే ... అల్లాగ ఉన్నాడేమీ అంటూ ?

బాబు — అయ్యో ఏంలేదూ ... ఎలాగున్నానూ ?

మీన — హోటల్ భోజనం సరిగా లేనది వ్రాశాడు.
కాదే ! (సెప్టి) భోజనం సరిగా లేకే. ఇల్లాగ అయిపోయినా
దుపాపం

చిక్కిళ్లు చెమరించి చిక్కిపోయాాయి

బంగారు మైచామి కిందు వారింది

తేలుకు కన్నుల సొబగు తక్కి పోయింది

అక్క ఆర్డెస్సులో చిక్కాడుబావ.

చిక్కాడు చిక్కాడు

చిక్కి సగమైనాడు

జయ — ఊరుకోమీనా అల్లరిచేయక సీతవిత్వాని కేం
గావి. మీనా. ఇల్లంతా నానా గలీజుగా ఉంది! చూశావా?

మీన — ఉండకుటేమనీ ! నువ్వేలేకపోతే ఎల్లాగఉంటుం
దే అక్కయ్యా ! ఆడని లేని కాపురం—నెన్నెల లేనిరాత్రీనీ !.

జయ — ఎక్కడఉండాల్సినవి అక్కడ లేవుగద ! నానా
ట్లోకి ఎందుకొచ్చిందెప్పుడు ఈటెబిల్ ? ...

ఈ త్రాసేమిటి ఇక్కడా ?

మీన — నేనంకాచూడలేదు సుమీ. ఈత్రాసు ఎందుకు
బావా ?

బాబు — త్రాసా త్రాసూ ... (తలగోక్కుంటాడు)

మీన — అక్కయ్యా. సీసె కూర్చుని తులాభారం నూ
గొన్న. అంతేనా ?

బిబు — చెబుతా... ఇప్పుడు చూశావ్ కూర్చున్నా. పు
లుకులో. సిండినంటున్నో వెయ్యిన్నైన వస్తువులు. సర్ది
నూపడి ప్రకారం చేస్తే... వంట నుచిగా ఉంటుంది ఏమం
టానె

మీన — అవును బిబు... (సవ్వ)

బిబు — అందుకని త్రాసు ఒకటి కొన్నాను. ఇది చాలా
ఖరీదు అయింద కూడానూ !!

మీన — (సవ్వ) చాలా బెగుంది బానా ఈ ఏర్పాటు...
అక్కయ్యా... (త్రాసుచూస్తావు... ఇట్లా ఒక్కసూటు
గానా. చూశావా ఈ ఏర్పాటు అంతా ? అల్లం... మిన
స్ప... జీలకర్ర... మెంతులు... ఆవాలు... ధనియాలు (సవ్వ)
భేన. భేన. అంతా ఆసుప్రతిలాగ తయారైంది. (సవ్వ)
ఇంకా తమాసా అంతా చూడలేను మనం... వంటచేస్తూ
న్నాడేగాన !...

జయ — ఇదేమిటండోయ్... వంటచేయటం ఎప్పుడు నేర్చు
కొన్నావరా ?

మీన — చదువు కొన్నవాళ్ళ కేనుందే... ఏమిటి
లే అదే ఊహామీదవచ్చేస్తుంది ! వంట ఏమిటి ! వడ్డీనిచూ
డుఏమిటి ! ఏదిఅయినానరే... ఇట్టేనచ్చేస్తుంది !

జయ — నీదంతా ఇటి ... ఇట్టిప్పు చదువుల్లో కట్టడి

పుడు ఉందా ?

మీన — ఎందు కుండదే జయక్కా ! అన్నీ ఉంటై. ఇంత
కూ సీవు అదృష్టవంతురాలవేఅక్కా. బావ నీకు పంచభక్త్య
పరమాన్నాలూ వండి పెడతాడు ఎక్కడైనా వేరుడు కాపరం
పెడితే..... అక్కా.....అక్కా....బావమీద పద్యంక
డుతున్నాను ఉండు...(ఆలోచించి క్షణం అయినతరువాత)...
ఆ అక్కయ్యా...

అధిక బలుండైన భీమ సేనుండే
వలలుడను పేరున వంటలువాడుఅయి
పలుతెరంగు పప్పుల పిండివంటలున్
ఒప్పుగజేసె మహీశుని మెప్పుగాంచ

నిచ్చలు మద్రనంబులు, బావ, నీ
నచ్చిన పాకమునన్ పచనంబునర్చిగో
ర్యెచ్చని పాయసంబులన్ పెట్టునులే
క్రొంజవుల్ జనిప ప్రీతిపుట్టగన్.

బాబు — పద్యం లాగానే ఉందే మీనా ఆ తమాషే...

మీన — (నూటకు అడ్డొచ్చి)...బావా. బావా. అయి
తే ఆవేలుకి కట్టేరుటి ?

బాబు — ఇందాక బెండకాయలు తరుగు తుంటే. వేలు
శాగింది.

జయ — అయ్యయ్యా...ఎందుకొచ్చిన అనస్థిదిమీనా?

బాబు — అనన్త ఏముంది జయా. ఎదో సరదా పడ్డాను.

మీన — బావకు ఇటువంటి సరదా కలగటం నీ అదృష్టం కాదులే అక్కయ్యా ? నీవేం కష్టపడక్కరలేదు.

జయ — అయ్యో ! అయ్యో ! ఆయన వండటం. నేను తినటం !!

మీన — వండలేకేమీ అక్కయ్యా ఇదుగో చూడు అన్నం !

జయ — ఇదేమి అన్నమే ?... బియ్యం బియ్యంగానే ఉన్నాయి !

బాబు — బియ్యం... ఇంకా... అన్నంగా మారలేదు.

మీన — పాపం పొయ్యి... ఆరిపోయిందే ! దానికేం గాని కూర వండాడు చూశావా ? బెండకాయ కూర దివ్యంగా తయారైంది !!

బాబు — ఇంకా తిరగమూతా, అదీ వెయ్యలేదు. వేద్దామని అనుకొంటూ వుండగానే మీరూ వచ్చారు.

మీన — వెయ్యాలా ఏమిటి ? వెయ్యక పోతే నేమి ? దివ్యంగా ఉందికూర !

జయ — ఏదీ ?... ఇవేమిట బొగ్గుల్లాగ !!

మీన — బొగ్గులా ఇవి !! బెండకాయ ముక్కలు కనపడటం లేదటే ! నలభీమ పాకాలు తయారు చేశాడు బావ !
..... అయితే..... బావా... అసలు నీకు వంట చేయటం ఎల్లాగ చేతనైందీ అంటా !!

బాబు — పాకశాస్త్ర వుస్తకిం ఒకటి కొన్నాను.

మీన — అదీ సంగతి !! పుస్తకంజూది వంటచేయటం మూలానే... ఇంత బాగా త : గానెంది !!

ఈ తెల్లకాయితాల పుస్తకం పెన్నలు ఇక్కించున్న మీ నావా ? ఇందులో ఏవో లెఖలు వ్రాసు కొన్నావే ! (మంచి సంగతి నవ్వి.) అక్కా... అక్కా... రావాణి ఈ పుస్తకం చూశావా... “ఏసెను బెండకాయలకు నాలుగు తులాయి అవలై తే..... అర్ధశేకు నవటాకు ఎంత ? (నవ్వి సంగతి తింగా నవ్వి) లెఖలు చేస్తున్నాడే వంటకూ !! (నవ్వుతే) అప్పు ఇక నవ్వలేనే కాసిని మంచి నీళ్లు ఇయ్యవే జయక్కా...

జయ — బిందెలో ఉన్నట్లున్నాయి -- (చెబుకో మించి ఇస్తుంది)

మీన — ఉప్పు సీళ్ళేమే !

జయ — అయ్యో.....

బాబు — ఇల్లాంటి పొరపాట్లు వస్తా మనే అక్కడ వ్రాసి పెట్టాను ఇవి మంచి నీళ్ళూ, ఇవి ఉప్పు నీళ్ళూ అని !

మీన — నిజమేనే అక్కా, ఇక్కడ బిందెలకు కట్టిన అట్ట ముక్కలు చూడలేదు నీవూ !! పాపం. వాటిపైను, మంచినీళ్లు ఉప్పు నీళ్లు... అని వ్రాసి పెట్టాడే !! (నవ్వు)

జయ — ఇంటినిండా అట్ట ముక్కలే !!

మీన — తీసి పారేయవే జయక్కా లేకపోతే..... మన మెడలకు కూడా కట్టేట్లున్నాడు... జయ... మీన... అని...

జ య మ్మ కా పు ర ం

ద్వితీయాంకము — ప్రవచనరంగం

(పటాలాలో అలంకరించినగది. ఒకబల్లమీద ఉడువస్తులూ, పలహారాలూ, ఇంకోబల్లమీద కేషియో ఉంటాయి. సీనియో గోడను ఆనుకొని ఒకచక్కని మంచం. దానిపైన పొయ్యి తెల్లనిదాప్పటి ఆస్తన పూలు.

బాబు టీబిల్ ప్రక్కగా ఉన్నకుప్పీలో కూర్చుని సిగరెట్టు కాలుస్తూ మధ్యమధ్య మేడమెట్ల వైపుకొంగిచూస్తూ ఉంటాడు. మెట్లదాకా వెళ్లిమళ్ళీ తిరిగి వస్తుంటాడు.

గోడగడియారం 9 గంటలు కొడుతుంది. గడియారం అంకెలు చూస్తూకూడా తొమ్మిది గంటలూ లెక్కపెడతాడు.

ఇంకోసారి మెట్లదాకా వెళ్ళొచ్చి ఆవలించి చిటికలు వేస్తాడు. జయ క్రిందహాలులో, ఆడబిడ్డతోనూ, ఇంకెవ్వరో ఒక స్త్రీనున్నహితులతోనూ మాట్లాడుతూఉంటుంది బాబూకాసేపు అడా బాపై నవచూచుచేసాడు నవవధువు ఎంత సేపటకీరాను.)

బాబు — అమ్మా కాసిని మంచినీళ్లు కావాలే.

అత్తగారు — (జయ అత్తగారు ఆడబిడ్డ ఒకరి ముఖంబోకరు చూచుకొని నవ్వుకొంటారు. జయ అత్తగారు అంటుంది.)

“వెళ్లవేజయా, వెళ్లికాసినినుంచి నీళ్లు ఇచ్చిరా వాడికి.”

జయ — మంచం క్రిందే పెట్టానడీ—కనపడలా ?

బాబు — (ఒక్కక్షణంశిరిసి). ఆఁ ఆఁ సరేలే.

మీన — బావ ఏంజేస్తున్నాడోచూచొస్తా.

జయ — నీవక్కడికి వెళ్లబోకుమీనా. బావను చదువుకొని
.....క్రిందటి సంవత్సరంకూడా పరీక్ష పోయింది.

మీన—పాపం పగులల్లా ఏంకష్టపడి చదువుతున్నాడే. (నవ్వు
తుంది) చూస్తునేఉన్నావు నీవుకూడాబావ గదిలోచేరి చదువు
పాపం సాయంజేస్తున్నావుకాబోలు!!

జయ — మీనా, నీవూరుకో. ఈఎండకాలం పగులుఅ
నలు చదువు సాగదు. ఏమన్నాచదివితే రాత్రిళ్లే!!

బాబు(కాసేపుచదువుకొని. క్రిందికివస్తాడు.)

బాబు — నిప్పుపెట్టె చూశావులే మీనా!

మీన — అక్కయ్య పెట్టెలో ఉన్నయ్యి సిప్పుపెట్టెలు.
తాళంచెవి దాసిమెళ్లోఉంది.

అత్తగారు — ఓసి, భడవా...ఎంతటక్కరుగా మాట్లాడ
తావే. జయా. చూచి ఇవ్వవేసాపం వాడుచదువుకొనాల.

జయ — పెట్టెలోవి తీయటం ఎందుకూ లాంతరుపై న
ఉండి అదిగో!! కనపడలేదండీ!

బాబు — కనపడ్డది. కనపడ్డది. (అనిముడుచుకొనివెళ్లిపో
తాడు.

మీన — బావకు ఏమీ కనపడవేమే! (ఆవలిస్తుంది

జయ — సరేకాని పడుకోపోనీకు నిద్రవస్తున్నది.

(గడియారం పదిగంటలు కొడుతుంది జయ ఆవలిస్తుంది)

అత్తగారు — పో అమ్మా వెళ్ళిపడుకో—పడైంది.

మీన — వెళ్ల వే. పాపంబావకు నిప్పుపెట్టెల్లా మంచినీళ్లు
అవీ కనడటంలేదు!! నానా అవస్థాపడుతున్నాడు. వెళ్ళి...
ఏవి.....ఎక్కడ...ఉన్నవీ చూపించు. (అంతానవ్వుతారు.)

రెం డో రంగం

VI

(ఇందాకటి పడకటిల్లే దీపం వెలుగుతున్న ఉంటుంది బాబు
పక్కపై పడుకోని కళ్ళుమూసుకొని ఆలోచిస్తుంటాడు
మెట్లదగ్గరగాజులచప్పుడు కాగానె, జయవస్తున్నదని గ్రహించి,
నిద్రనొస్తుంటాడు)

జయ — (ప్రవేశించి) (స్వ) దీపం, ఆ రేపేయకుండానే పడుకో
న్నారే చదువుతూ చదువుతూ నిద్రపోయినట్లుంది. పుస్తకం
ప్రక్కనే పడేసుంది! (అని పుస్తకం తీసి ఒల్లమీదపెట్టుతుంది.)
పాపం, పరీక్షకోసం కష్టపడి చదువు తున్నాడు (అనితనలోతాను
నవ్వుకొంటుంది) (ఈమాట వినేసరికి బాబూకు నవ్వుస్తుంది తా
నెంతకష్టపడి చదువుతున్నానీ. అతనికి తెలుసునాయె అందుకని
నవ్వుకుంటాడు. జయ దీపం ఆరేపిస్తుంది)

బాబు — దీపం వెయ్యి.

జయ — (భక్తున నవ్వి) అయితే మేలుకొనే ఉన్నావా?

బాబు — చదివి చదివి ఇప్పుడే కళ్ళుమూశాను. నువ్వే స్పృహొచ్చావా?

జయ — మీరు దొంగ నిద్రపోవటం ప్రారంభించటంతోనే వచ్చాను.

బాబు — అదీసరే. దీపం వెయ్యనుచలేదూ.

జయ — ఎందు కండీ. నిద్రపోయా? పాపం కష్టపడి చదివా రామె! (వెక్కిరింతగా)

బాబు — కాదు. కాదు సీతా కోసమిప్పుటిపయ్యాలి నూట్లాడాలి. (జయదీపంవేస్తుంది. ఇద్దరూ చెరో కన్నీటిబావి కూర్చుంటారు. బాబూ జయవంక చూస్తాడు)

జయ — ఎందుకలాదీపం వెయ్యనున్నావో! చెప్పండి తొందరగా. నాకు నిద్రవస్తున్నది. వెళ్ళి పడుకోవాలి.

బాబు — పగుకుందుగాని ఉండు.

జయ — ఎందుకండీ?

బాబు — అది గాదు ఈ ఎలట్రక్ లైట్లతో నిన్ను కానేవు చూడనియ్యి.

జయ — పగలంతాచూస్తునే ఉంటితి గదండీ. చదువుకూడా మానేసి

బాబు — అదివేరు రాత్రి లైట్లతో అదో విధంగా ఉంటువు...నీ ఇల్లు 20గారంగానూ అల్లా నవ్వుతావేం

జయ — (ఒక్కక్షణం అయిన తరువాత) చూశారుగా!

నేను పాపకూటా—మీ కేం ఆనలోకి తేళ్వరుమలాగ అల్లాగ నూస్తునేడంటారు. (అంటూనీచం ఆ గేస్తుంది తనగదిలోకి వెళ్లి పోతుంది)

బాబు — (లైటువేసి) జయ. జయ. ఒక్కనూట. మరి అల్లాగ మూర్ఖంగా వెడితే గాదు.

జయ — ఏమిటి చెప్పండి.

బాబు — కుక్కొచ్చి చెప్పతా.

జయ — ఆ చెప్పాడి.

బాబు — మరి... ఇప్పుడు పొద్దుపోయిన నూటనిజమే నీకు నిద్రనస్తుండవచ్చు. ఆమాట నేను కాదనను కాని.....

జయ — ఏమిటండ... ఇదంతా

బాబు — నినాలె అల్లా కొందరచడితేకాదు

జయ — వింటాను. చెప్పండి.

బాబు — నేను చెప్పేది చాలా ముఖ్యమైన విషయం అంటే నూమూలు విషయంకాదు. (అంటూకుర్చీ జయమ్మ కుర్చీవైపుకు జరుపుతాడు) అయిందా?

జయ — ఏమిటి అయింది!

బాబు — విషయం నూమూలు విషయం కాదు.

జయ — (జయ కుర్చీకొంచెం బాబు వైపుకు లాక్కుని శ్రద్ధగా వింటానికి తయారవుతుంది) — ఊ

బాబు — అంటే చాలా ముఖ్యమైన విషయమన్న నూట ఇప్పుడు చూశావూ (కుర్చీ కొంచెం ముందుకు జరుపు

కొని) ఒక్కొక్క విషయం ఎల్లా అయినా ఫరవాలేదు కొన్ని
కొన్ని విషయాలుంటవి...అవీ...ఇంకోలా? అనుకుంటానికీ
వీలేదు. అవునంటావా?

జయ — అవును.

బాబు — అవునా మరి నీతో...ఇప్పుడు ఒక్క ముఖ్య
మైన విషయాన్ని గురించి మాట్లాడాలి. చాలా గొప్పవిషయ
మన్నమాట.

జయ — ఊహా. చెప్పండి.

బాబు — తొందరపడితే ఎల్లాగ. ఇదే మన్నా మా
మూలు నిషయమా. చక్కన చెప్పేయటానికి? ఏమిటంటే
(గొంతం సరించుకొని — కుర్చీ ఇంకా ముందుకు లాక్కోని)
మన ఇద్దరికీ సంబంధించిన దనమాట.

జయ — అల్లాగే...ఊ

బాబు — మీన నిద్ర పోయిందా — ఇక్కడెక్కడన్నా.
ఉందా?

జయ — లేదులెండి.....చెప్పండి.

బాబు — అంటే ఎవరూ వినకూడదు. చాలా ముఖ్య
మైన విషయమని చెప్పాను కానూ. మరోటి మరోటి అయితే
ఎలాగయినా ఫరవాలేదు. ఇప్పుడు ఈ విషయంలో అటూ
ఇటూ అయిందా అంటే; పీకలు లెగిపోతయ్యి.

జయ — ఏమిటండీ అంత గొప్ప విషయం. (ఆదుర్దాగా
మరికొంచెం ముందుకొస్తుంది)

బాబు — గొప్ప అని మెల్లగా అంటా వేమిటి ? కొంపలు ఎగిరి పోతయ్యి అన్నమాట — యుద్ధాలు— ఘోర యుద్ధాలు జరుగుతాయి — జరిగినాయి కూడా చాలా గొప్ప విషయంలే ! — (మాటలు నొక్కి అంటాడు)

జయ — (నవ్వు ఆపుకొని) నిజమే. నిజమే.

బాబు — తెలిసిందా... చాలా గొప్ప విషయమన్నమాట ఊ... పీకలు తెగి పోయే విషయం అన్నమాట

జయ — అఁహా — (ఆశ్చర్యపోతుంది)

బాబు — మనోవిషయం అయితే నేను అసలు పట్టించుకోను

జయ — అవును. నేను చూస్తునే ఉన్నా

బాబు — ఇట్లాంటి విషయం. అంటే కొంపలు ఎగిరి పోయే విషయం చూశానూ మనం జాగ్రత్తగా ఉండాలె. ముఖ్యమైన విషయం. తెలిసిందా ?

జయ — తెలిసింది. ——— తెలిసింది. (నవ్వుతుంది.)

బాబు — అసలు విషయం చెప్పనీ (కొద్దిగా నవ్వుతాడు)

జయ — తెలిసిందిగా..... (పెద్దగా నవ్వుతుంది)

బాబు — చాలా గొప్ప విషయం. ముఖ్యమైన విషయం. అని బాబు నవ్వు ఆపుకో లేక నవ్వుతాడు జయూ నవ్వుతుంది. ఒకరిని జూచి ఒకరు నవ్వుతారు. జయ నవ్వు ఆపుకొంటుంది. బాబు నవ్వు ఆపుకొంటాడు. మళ్ళీ నవ్వు బద్దలై నస్తుంది.

తెరలు తెరలుగా వచ్చేనప్పుడు ఆపుకొంటూ, నవ్వుకొంటూ, ఒకరినొకరి చూచి ఒకరు నవ్వుతారు. ఇల్లాగే పది సినిమాలు గడుస్తుంది. చివరకు ఇంతకూ ఆ ముఖ్యమైన విషయం ఏమిటంటే — చాలా గొప్ప విషయం. అని విరగబడి నవ్వుతాడు "బె"బు ఆమె నవ్వుతుంది.

తెర

పూ దో రం గం

VII

(పంతులు : 54 సంక్షిప్త వరుస్తు కాని చూపులకు ఇంకా ఎక్కువ ఎందుకు కల వాడిలాగా ఉంటాడు బెబూ, ఆయనకు ఒక్కడే కుమార్లు. బెబూ మీద తండ్రికి అమిత ప్రేమ పంతులూ, మణమ్మగారూ కూడా కొడుకునూ కొడుల్ని గారాబంగా చూచుకొంటారు)

పంతులు — మీనా, మీ అక్కయ్యను ఓ సారి ఇల్లాపిలు

ప్ర. జయ. మీన.

పంతులు — జయమ్మా, నీవు స్కూలు పుస్తకం స్టాన్సు దాకా చదివావుకాదూ ?

జయ — లేదండీ.

మీన — అయినా పరీక్షకు పంపితే తప్పకుండా ప్యాసు అవుతుందండి మామయ్య :

పంతులు — అయితే జయమ్మ శిల్పీ, నాకు విద్యావంతులైన స్త్రీలను చూస్తే ఎక్కువగౌరవం. నాపిల్లలూ..... నా కోడలూ విద్యావంతులై ఉండాలని నేను పెద్ద కోరిక పెట్టుకొన్నాను. స్త్రీలకు విద్య చెప్పించండి అని పెద్ద పెద్ద ఉపన్యాసాలు ఇస్తుంటాను. కాని నా ఇంట్లోనే నా కోడలు, పరిశ్రమలేవీ ప్యాసు కాకుండా, ఉండి, విద్యావంతురాలు కాదు అనిపించు కోటం నాకు ఏమి బాగుండలేదు. పరీక్షలు ప్యాసు కాకపోతే ఏం అని నీవు అంటు అనవచ్చు. అదివేరే విషయం కాని నీవుస్కూలు పై నల్ ప్యాసు అయి ప్రైవేటుగా అయి నా సరే బియ్యం ప్యాసు కావాలని నాకోరిక. మరి ఏమంటావా?

జయ — మరి ఎల్లాగండి. నేను స్కూలుపై నల్ పరీక్షకు ఒక సారైనా వెళ్ళలేదు.

పంతులు — నిన్ను మిక్రిక్కు లేషన్ పరీక్షకు పంపుతాను. ఇవిగో పుస్తకాలన్నీ కొనితెచ్చాను. నీవు తెలివిగల దానివని నాకు తెలుసు. కష్టపడి చదువు.

మీన — కష్టపడి చదివితే...తప్పక ప్యాసు అవుతుంది. ఫస్ట్ క్లాసులో ప్యాసు అవుతుంది మామయ్యా వస్తే మెడల్ కూడా రావచ్చు.

పంతులు — అంత కంటే సంతోషం ఏముందమ్మా జయమ్మా...ఈ రోజునుంచీ నీవు చదువు. ఏదైనా తెలియక పోతే నన్ను అడుగు. ఆ...

మీన — మీరు ఎప్పుడూ ఇంట్లో ఉండరుగా ! అందుకని

బావనడుగుతుందిలేండి! ఏం జనుక్కా. బావనగ్గిర చెప్పిం
చుకో ఏం ?

పంతులు — పోనీ అల్లాగే కానీ దానికేం. కానీ ఇంకోటి.
వాడూ క్రిందటిసంవత్సరం బి. ఎ. తప్పాడు. పోనీలే, తప్పితే
తప్పాడు అందుకుకాదు. ఈసంవత్సరమైనా ఫ్యాసుకావాలి.
చదువుతున్నాడనుకొంటా. కాస్త వాణ్ని కనిపెట్టిచూస్తుండు
బాగాచదువుకోమనిచెప్పు

మీన — (నవ్వుతుంది)

పంతులు — ఏమే మీనా ఎందుకు నవ్వుతావు ?

మీన — ఏంలేదు మామయ్యా బావ బియ్యేను అక్క
య్య మిట్రిక్యులేషన్ నూ ఒకేసారి ప్యాసుఅయితే ... (నవ్వు
తుంది) చాలాకమాషాగా ఉంటుంది మామయ్యా ఇందు
లో మెడల్ ఎవ్వరికొస్తుందా అనినవ్వుతున్నాను.

పంతులు — ఎవరికై నా రావచ్చు.

మీన — ఎవరికొచ్చినా మనకు సయోజ్యమేగా మామయ్యా
నాఉద్దేశంతో అక్కయ్యే మెడలు సంపాదిస్తుంది.

పంతులు — సరే. అమ్మయ్యా, నాకోరిక ... ఊరికేపో
నియ్యకు. నీవుతప్పకుండా మెడలుకోసమే ప్రయత్నంచెయ్యి.

మీన — అక్కయ్యా. నీకుమెడల్ వచ్చిందాకా నేనిక్క
డేఉంటా. మెడల్ చూచిగాని వెళ్లును.

నాలుగో రంగం

(రాత్రి 9 గంటలు. మామూలు పడకటిల్లు జయ. బాబు. ఉంటారు)

జయ — అల్లాగ అన్నాగు మామగారు ఇకమింట్టం.

బాబు — మంచిగాటేగా తప్పకుండా నేనుకట్టపడి చదువుతా నీవంటి యోగ్యురాలైన భార్య చెప్పుతూఉంటే ఎవరువినరు.

జయ — మీరు తప్పకుండా ఫ్యాసుఅవుతారు.

బాబు — నీవుకూడా కట్టపడిచదువు నాన్న కోరికచెల్లించాలె

జయ — అదేమిస్తున్నా. ఎట్లాగయినా మెడల్ సంపాదించి మామగారిని సంతోషపెట్టాలని.

బాబు — నేను. నిజంగా ఫ్యాసు అవుతాను జయూ మనం ఇద్దరం కూడా ఒకేసారి ఫ్యాసుకావాలె

జయ — నాకోరిక అదే. నేను మెడల్ సంపాదిస్తే కనకదుర్గమ్మకు నంద కొబ్బరికాయలు కొడతాను. పాసకా అరాయడికి వందబిందెల పాసకంకూడా చేయిస్తాను.

బాబు — అంతే. అంతే.

జయ — నేను ఫ్యాసుఅయి మెడల్ సంపాదిస్తాను. ఇంకనాకు ఏకోరికా ఉండ దండీ.

బాబు — ఇద్దరం ఒకసారే తప్పక ఫ్యాసు అవుతాము. లేపటి నుండే చదువుకు ప్రారంభం నీవుహాల్లో కూర్చో. నేను గదిలో కూర్చుంటాను. తెలిసిందా.

జయ — సరే. అల్లాగే.

జయమ్మకాపురం

తృతీయాంశము — మొదటిరంగము

(పగలు ఎనిమిదిగంటలు కాఫీతాగి బాబూ చదువుకొని టూ ఉంటాడు పస్తకాలన్నీ చక్కగానర్ది పెట్టుకొని దీక్షగాచదవాలన్న ఉద్దేశాన్ని నిశ్చయాన్ని పస్తకాలనర్దటంలో స్పష్టంగాకనగలుస్తాడు. పుస్తకాన్ని చూస్తూ కుర్చీలో కూర్చుంటాడు.)

మీన (పాడుతూ ప్రవేశము)

బావా

బాబు — ఎందుకే మీనా ?

మీన — ఎట్టే ఏలేదా. బావా కుర్చీలోనుంచి పడతావేమో. పోనీ ఆమంచంమీదకానేళ్ళు. పడుకోరాదూ బొత్తిగా తూలిపోతున్నావు.

(నల్లవిరుచుకొని ఆవలించి) అల్లాగా రాత్రంతా నిద్రపట్టలేదుమీనా

మీన — అననవును అక్కయ్య అల్లాగే ఉండి. సాపం మెడలో కోసం ప్రయత్నిస్తున్నారాయె — (నవ్వుగా)

బాబు — (కొద్దిగా నవ్వి) అంతే - అంతే - అక్కయ్య

ఏంజేస్తున్నది? (నిద్రమత్తుగా చూస్తూ)

మీన — మీస్టర్ ఫిస్టాకాన్ని ముద్దెట్టు కొంటున్నది.
(వెక్కిరింతగా)

బాబు — పరీక్ష ఇంకా ఎన్నాళ్ళో లేదు. ఇల్లాగ అయితే
లాభం లేదు. (మత్తుగా ఉండి మాట్లాడినట్లు) ఒకసారి ఇల్లా
పంపించు, మీ అక్కయ్యను గట్టిగా కోప్పడాలె.

మీన — వద్దు బావా. నీవే కోప్పడితే... ఎట్లా ఈసారికి
క్షమించు...

బాబు — సరే ... క్షమించానని చెప్పు - గట్టిగా
చదువుకోమను. (అని తాను వెళ్ళి పరుపువైపు పడుకొంటాను)

మీన — అల్లాగే - (అని వెక్కిరింతగా అని వెళ్లుతుంది)
జయక్కా — ఈత భావ నిన్ను క్షమించాను బావ.

జయ — ఎందుకే.

మీన — చదవటం లేదుగా.

జయ — అహ... అందుకా - (నిద్రమత్తుగా)

మీన — మరినీవు ఈ సంవత్సరం మెడల్ సంపాదించక
పోతే ఊరుకోట్ట !!

జయ — (బాగా నిద్రమత్తుగా ఉండి కుచ్చిలో నుంచితేచి
పరుపుపై పడుకొని) అదుకనే.....

బాబు — (ఒక్కక్షణం అయినతరువాత బాబూ ఉలిక్కి
పడిలేచి పుస్తకం తెరచి ఒకనిమిషం చదివి) - జయో

జయ — (ఉలిక్కిపడి లేచి). ఆ - ఎందుకూ (మీన

జయగడిలో ఉంది. అక్కడ లిక్కిపడి లేవటం చూచి నవ్వు తుంది)

బాబు — జయూ ఒక్కసారి ఇల్లా వస్తావు.

జయ — ఎందుకూ ?

బాబు — ఒళ్ళిసారి రానాలె.

జయ — ఉవ్వు.

బాబు — కాదు. పనుంది.

జయ — వీల్లేవండీ. చదువుకొంటున్నా - (నవ్వు కొంటుంది).

బాబు — ఇప్పుడే వెళ్ళు.

జయ — ఎందుకూ ?

బాబు — ఎందుకూ ... ఎందుకంటే మరి ... చూశావు ఎందుకు చెక్క ? నెధవమతి మరుపు. చదువు కోవాలె. అందుకని ఒక్కసారి ఇల్లా రమ్మంటున్నా.

జయ — (పెద్దగా నవ్వి) — చదువుకొనే దానికి నే నెందుకూ. రాను. చదువు కోవాలె. (పుస్తకం తెరిచి చూస్తుంటుంది)

బాబు — అదిగాదు జయూ ... చదువు సాగకుండా ఇక్కడో కాకి గోలచేస్తున్నది. కాస్తవచ్చి చోలేసియ్యి.

(వెళ్ళటానికి — లేస్తుంది. మీన అక్కను కుక్కలో కూర్చోబెట్టి, అగడిలో నుంచే హూమ్— హూమ్— అంటుంది. అని జయ మీనలు నవ్వుతారు. జయూ, మీనా,

బాబు గదిలోకి నవ్వుకుంటూ వెడతారు. బాబూ కూర్చుని ఉంటాడు. చేతిలో పుస్తకం ఉంటుంది).

మీన — బావా, పోయిందా కాకీ ? పాపం చదువుకోసీ కండా గోలచేసిందా ! కాకిగోల ! — కాకిగోల ! ఏంచదువు. సాగుతుంది పాపం ! (అంటా తలనిమి రుతుంది)

బాబు — కాకిపోయే ఉంటుంది. కాని రెండు చిలకలు కిచకిచ లాడుతున్నాయి. చూశావా ?

మీన — నీవు సరిగ్గాచూడలేదు. ఒక గోరంకి కూడా ఉంది
(అని తుర్రున పారిపోతుంది)
(జయూ, బాబూలు ఒకరినొకరి జూచి ఒకరు నవ్వు కొంటారు),

X

రెండు రంగం

(నూమూలు పడక గదికి ముందున్న హాలు. జయ, బాబు, ఎదురు బొదురగా కూర్చుని మాట్లాడుతూ ఉంటారు. ఊదు వత్తులు వెలుగుతూ ఉంటే. ఆ వైపున తెల్లని పక్క దంపతులను ఆహ్వానిస్తూ ఉంటుంది. మీన పాడుకుంటూ వచ్చి, దూరంగా ఏదో నద్దుతూ ఉంటుంది. రాత్రి సమయము.)

జయ — మీరు బొత్తుగా చదవటం లేదు.

బాబు — మాట్లాడడం.

మీన — పాపం చదువుతునే ఉన్నాడే ! రాత్రంతా

చడవటం మూలాన చూచావుగా ప్రొద్దున పాపం చడవలేక
పోయిరాడు. అంతేకాని రాత్రిల్లు బాగా చదువుతున్నాడు.

జయ — అవునవును. (అని నవ్వుతుంది మూతి విరుద్ధంగా)

మీన — అవునుగాని బావా ఇవ్వాలి రాత్రి చాలా తిని
చడవాలే నీచు. నీకోసం టీ కూడా చేశాను. పుచ్చుకొని మీరు
కొని నివ్వండి చదువు. తెలిసిందా ?

(అని నెల్లీ టీ వేచ్చి మూడు కప్పుల్లోనూ పోస్తుంది. మీన
మొండిగా ఒక గుక్కెడు త్రాగి) బావా నంచదాన కొంచెం
శక్తున అనుకొంటా ?

జయ — కొంచెం శక్కునగానే ఉంది.

మీన — ఇంకొంచెం నెయ్యనా బావా ?

బాబు — (నవ్వుతూ) — అక్కర్లేదు మీనా -- When
you are beside me, I want no sugar in my tea--
(అని బుగ్గ గిల్లుతాడు.)

మీన — చూడవే అక్కయ్యా ?

జయ — ఏం జేశారే ?

మీన — బుగ్గ గిల్లుతున్నాడే !

జయ — బుగ్గ గిల్లుతారుటండీ... (గిల్లు అనేమాట నొక్కి-
వలుకుతుంది)

బాబు — Excuse me మీన బుగ్గలు గిల్లకూడదు.
అవి, అంటే ఇంత చక్కని గులాబి పువ్వులవంటి బుగ్గలు, గిల్లు
బడేందుకు ఏర్పడ్డవి కావు, అవి ఎందుకు ఏర్పడ్డయ్యా అంటే

— (ముద్దెట్టుకొని) — అందుకూ.

మీన — ఓహో, (అని మూతి ముక్కు తిప్పి కోపం నటిస్తుంది)

జయ — ఏం, పని అండీ అది.

బాబు — ఏం? ఏం?

జయ — మా చెల్లెల్ను మాద్దెట్టుకోవచ్చా!

బాబు — మనసులో మనసులేమ జరూ. ఏమిటోమీ చెల్లెల్ను కోలేదు!!

మీన — ఇదెప్పుటినుంచే అక్కా!

జయ — మతి లేదే మీ బావకు. చదువులకు వైంది.

బాబు — ఇక నేను చదువుకోవాలె. — (అని ఒల్లదగ్గరికెడ

తాడు — (నీరియసేగా) మీన ఆవలిస్తుంది.)

జయ. — మీనా నీవు పడు కోతల్లీ

మీనవెనుతుంది

నెమతూ — మామయ్య అడిగితే — బావచదువు కొంటన్నాడని చెబతుంది.

(బాబు ఒక్కక్షణం గట్టిగాచదివి) — అయితే జరూ?

జయ — (హాగలో మంచంపై పడుకొని) ఆ. — మీరు చదువు కోండి. మామగారు మిమ్మల్ని నాకు ఒప్పచెప్పారు. మిమ్మును చదివించేబాధ్యత నాది. మీరు చదవక జరూ, జరూ అని పిలిస్తే నేను పలకను. కష్టపడి చదవండి నామాట విని. మీకేం మీరుబాగానే ఉంటారు అంతా నన్నంటారు.

పెళ్లాంపస్తే చదువుపమి నాగుతుందీ అని. నేను మాటలు పెడను బాబూ! మీరు నన్ను పిలవనకండి. ఇదేచెపటం బాగా చదువు కోండి. (అని సీరియస్ గా చెప్పి వెళ్ళిపోయింది) మంచంపైన పడుకుంటుంది బాబు ఈ మాటలన్నీ మెదలకుండా వింటాడు. స్కూలు కుర్రాడలాగా)

బాబు — నిజం. నువ్వన్నమాటముమ్మాటికీనిజం ఇదిగో ఇప్పుడే ప్రాంభిస్తున్నాను. చదువుతాను. కష్టపడి చదువుతాను నిన్ను పిలవను. ఒక వేళ పిల్చినానీవు పలకకు. సరేనా! (అని తన గదిలోకిపోయి చదువు ప్రారంభిస్తాడు. ఆగదిలోనుంచి హాల్లోకి పోయే ద్వారం తెరిచేడంటుంది. జయ పడుకొని గదికి న్నూడంటుంది)

మూ డో రం గం

ఇందాకటి పెడకగది. తెరవేత్తేనదికి బాబూమంచంమీద పడుకొని చదువు కొంటూఉంటాడు.

బాబు — (లేచి) ఏంచదవాలో తెలియటంవేదు. అన్ని వచ్చినట్లే ఉన్నాయి. మళ్ళీ ఏంరాదు.

అని జయవంశచూస్తాడు. తలదువ్వుకొని హజిలైన్ పూర్తా నుకొంటాడు. మీసాలుదువ్వుకొని సిగరెట్టు వెలిగించుకొని అద్దం లోచూసు కొంటాడు. అది జనవరి 15వతారీఖు. ఏప్రిల్ 8వ కు ఏవారం అయిందో కాలెండరులో చూస్తాడు “8 వ తారీఖు మంచి రోజేమో కను క్కొవాలె” అనుకొని జయ మంచందగ్గర

కెళ్లి ఒక్కనిమిషం నుంచు ఆలోచిస్తాడు. మళ్ళీ అద్దం ముందు కొచ్చి, చూసు కొంటాడు. మళ్ళీ జయ దగ్గర కెళ్ళి లేవటానికి సిద్ధం అవుతాడు. వంగుతాడు. ముద్దు పెట్టుకోపోతాడు.

చప్పున నీతారున నిలబడి విశ్వామిత్రుడు మేనకను నిరాకరించే పోజులో చెయ్యిపెట్టి ఒక్కనిమిషంఉండి తిరిగి అద్దం దగ్గరకు పోతాడు. జయ ఈ అవస్థలంతా చూస్తూ నేడింది చివరకు లేచి వస్తుంది)

జయ. — మీ పనులన్నీ చూస్తునే ఉన్నా రావటం - ఒంగటం - వెళ్లటం మళ్ళీ రావటం అన్నీ చూస్తునే ఉన్నా - ఏం బాగుండలేదు. చదువు బొత్తిగా మానేశారు.

బాబు — కుర్చీలో కూర్చుని తలొంచుకొని మాట్లాడడు

జయ. — మీకే చెపటం - వివరమవుతున్నదా!

(బాబు మాట్లాడడు. జయ, బాబు గడ్డాన్ని మునివేళ్లతో నెఱుతుంది) మిమ్మల్నే మిమ్మల్నే నండి - చదువు బొత్తిగా మానేశారంటున్నా.

బాబూ — అంటున్నావు మిటునే ఉన్నా ఏం జెయ్యమంటావా !

జయ — ఏం జెయ్యమంటున్నానో ఇంకా తెలియాలా కష్టపడి ... బాగా ... చదువుకోమంటా లేకపోతే తప్పుతారు

బాబు — (శిశుతొడమీదలాగి కొట్టుకొని) — చదవరా ఇవ్వాలనుంచి అయినా చదువు. లేకపోతే ఘూరుగా తప్పుతావు. (అని తనకుతాను చెప్పుకొంటాడు.)

జయ — మీకేమన్నా వెరివత్త అదుగద

బాబు — (నవ్వుతూ) వెరి ఎత్త బేదుగాని ...

జయ — కానీ.....

బాబు — కాని.....అంటే వెరివత్తటంకాదు. ఎదో
పిచ్చి పిచ్చి గాఉంది —

జయ — దానివీరే. అని. — (విరగబడినవ్వుతూ) మీ
రు ఇల్లాగపిచ్చి చేట్టులు చేస్తే నేనూకాకోను. నేనుమాస్ట్రునేట
న్నా మీరు రావటం — వంగటం వెళ్లటం — మళ్ళీరావటం
ఇదేనా ఏమిటిచకవు !! నాకెందుకూ నేను నూనుగాకాకో
చెప్పతాను. (బాబు దీక్షగా చదువుతున్న వాడిలాగ
కుర్చీలో కూర్చుని పుస్తకం తెరిచి ముఖం ముందు
పెట్టుకుంటాడు ... జయ క్రిందకి వెళ్ళిపోతుంది మేడమెట్లు
తలుపు తెరిచి ఉండటంచూచి పంతులు మెల్లగా మేడమెట్లు
ఎక్కివస్తాడు దూరంగా నుంచుని చూచి కొడుకు చదువు
కొంటున్నందులకు సంతోషించి క్రిందికి దిగే సరికి జయ
ఒకచేత్తో మంచినీళ్ళ చెబూ, మరొక చేత్తో ఫావరను
పట్టుకొని వస్తూ ఎందురవుతుంది)

పంతులు — అయితే, జయా, ఇంత పొద్దు పోయినదాకా
ఇక్కడే ఉన్నావా. అబ్బాయి పాపం చదువు కొంటున్నట్లుంది
అంటే పొద్దు పోయిందాకా చదవటమూ మంచిదికాదు. వాడు
మరీపిచ్చినబడతాడేమో. నీవు కాస్త కనిపెట్టి ఉండమ్మా వెళ్లి.
(అనిచెప్పి క్రింద హాల్లోపకుకొంటానికి వెళ్ళిపోతాడు)

జయ — అల్లాగేండి కూమయ్యా—(అనిఅనున వెళ్లిపోయినాడా లేదా అనిచూచి పెద్దగా) ఏమండోయ్ ఏ చదువుడి ! మరీ ఒకటే చదువా? అదేపిచ్చిని పెడనూడిదని నూనుగారు కూడా అన్నారు. ఇకపడుకోండి — (అని విరగండి నవ్వుతుంది)

నాలుగో రంగం

(ఇంకోరోజురాత్రి. అదే నడికటిల్లు — అలంకారాలూఅపేమానూలుపద్ధతినే ఉంటాయి); బాబు ఛాన్సలర్ తైరిసిముండు పెట్టుకొంటాడు- గదిబయట హాలులో జయ పడుకొనివుంటుంది.

బాబు — గాలి జోరుగా వీస్తున్నది. కాస్త కిటికీతలుపులు వేసి వెళ్ళు జయ.

జయ — కిటికీ తలుపులు వేసుటానికి నేను రావాలంటుంది. మీరు వేసు కొందురూ.

బాబు — అవునులే — నిన్ను లేపటం ఎందుకూ ? చదువుకొని పడుకోటానుగాని నీవు మేలుకోక నిద్రపో.

జయ — అల్లాగే.

బాబు — మీన పడుకొందా ?

జయ — ఆ అది తొమ్మిది గంటలకే పడుకొంది.

బాబు — అ హ. (ఒక్కక్షణంఉండి)

అయితే—

జయ — అయితేలేదు. గియితేలేదు మీరుచదువుకొండి.

బాబు — చదువుకోనూ మరి చదువుకోకపోతే తప్పుతాను. తప్పితే నాన్నకు కోపం వస్తుంది. తప్పకండా చదువుకొంటా—(అని పుస్తకం ముందుపెట్టకొని దీక్షగా చదువుతుంటాడు వరలోకిమిషం అయింతరువాత) — యీ సీవేంచది వినట్లుకనడవేం ?

జయ — నాచదువు మీకేం కనపడుతుంది.

బాబు — నాన్నగారి కోరికసంగతి ఏంజేశావూ ?

జయ — నేను మీ మోస్తరుగాడండోయ్—చదువేమిటి అసలునేను పెడలుకోసమే ప్రయత్నము చేస్తున్నాను మామగారి మనస్సు సంతోషిస్తుంది. చూడండి. నామాట అబద్ధమవుతుందేమో

బాబు — చూద్దాం- చూద్దాం- (మళ్ళీ పుస్తకం చూస్తూరెండు నిమిషాలు గడిపుతాడు) జగూ.

జయ — అబ్బ ఎందుకిందీ—అతులేదగద మీ పిలుపులకు !!!

బాబు — అదికాదు. శాశ్వత నాదగ్గరపెట్టావా ?

జయ — తలదక్కునేకట్టా- అయినా ఉడకపోస్తుంటే శాలువమాట ఎందుకుచెప్పండి. ఇక మాట్లాడించకండి. నేను తెల్లవాడబ్బూమున లేచి చదువుకోవాలె.

బాబు — సరే —సరే—ఎబ్బేనాకేంపని ఇకమాట్లాడించటానికి!— (మళ్ళీరెండు నిమిషాల వ్యవధి.) జయ ?

జయ — అబ్బ ఎందు కండీ. ఇదేనాచదువూ ?

బాబు — ఒకనిద పోయిలేచావు. నేను చదువుతునే ఉన్నాను. అయితే మంచిసీట్లు ఎక్కడపెట్టోట్టూ ?

జయ — ఏమో నాకు తెలియదు. మీశ్వలకు నేను జబాబు చెప్పనూ లేనూ. చెప్పను

బాబు — చెప్పాలె. చెప్పకపోతే ఎట్లా తెలుస్తుంది.

జయ — అవసరం వచ్చినప్పుడు ఎవరూ చెప్పకుండానే తెలుస్తాయి. అనలు నాదగ్గరుంది లెండి పొర పాటంతా ? నేను ఇక్కడికిరాకుండా ఉంటే మీచదువు బాగాసాగుతుంది.

బాబు — నీవురాకపోతే అనలే చదువుసాగరు. నీవుఇక్కడ ఉండి ఏం కావాలంటే అది ఇస్తూ ఉంటేనే ఏమన్నా చదువు సాగటం. అయినా నాన్నిగారు ఏజెప్పారు. ఇక్కడుండి కనిపెట్టి చూస్తుండ మన్నేనూ.

జయ — అందుకనే. మామగారు చెప్పినమాట వినకపోతే మహాపాపమనే. నేను ఇక్కడ ఉంటున్నాను—

బాబు — మామగారి ఆజ్ఞను శిరసావహించటమూ, భర్తకు అన్ని విధాలా విధేయత చూపటమూ అను ఈ రెండు పనులూ కూడా పుణ్య కార్యాలు నుమా జయ

జయ — అయితే మీకు చదువుసాగటం ఎట్లాగో నాకు తెలియటం లేదు.

బాబు — ఇప్పుడు కొంత వరకు బాగానే సాగుతున్నది.

ఇంకా ఎక్కడగా సాగుతుంది కూడా నేను కొంచెం మనస్సు
దిట్ట పెద్చుకొంటే.

జనా — అదే, అదేనేనటం కాస్త ఆసనిచేయండి.
మనస్సు గట్టిచేసుకోమనే నేనటం.

బాబా — చేసుకొంటాను — అంటున్నానుగా.

జనా — చేసుకొంటాను అంటానికేం — అంటునే ఉం
టాను. నిబ్బంది ఏదీ ?

బాబా — అయితే ఇప్పుడే మనస్సు గట్టి చేసుకో
మంటాను.

జనా — ఆ

బాబు — అల్లాగే. మననా 'నాదుమంట' విసుచూ. నా
ర్యాద కాపాడమూ. (నవ్వు) యావరం పాలనాంగు లాంటిది.
క్షణభంగునం. దుక్కున కాలం తిరిగి పోతుంది. మిసమిన
లాడుతూ ఉన్న ఈ శరీరం ముడతలు పెడుతుంది — (అని,
అగి బాబు జయశంక చూస్తాడు) (జయ శవ్వతుంది) మూత్యాల
కోవలాగున్న ఆ పలు నరున ఎడమిచ్చి చివరకు రాలిపోతుంది.

(జయ శవ్వి ఆశ్చర్యంగా చూస్తుంది) తళతళ లాడుతూ
ఉన్న ఆ కిళ్ళు ఎప్పుడో ఒకసారి తేజోవిహీనం కాక నూనవు.

కాట్టి ఓ ముసలా. పిచ్చి ఊహలకు కోరికను పెట్టుకోక.
కామమా నను విడిచిపెట్టు. మోహమా నీకును నాకును
ముణము తీసినది. ఇంద్రయనిగ్రహశక్తి ఇక నిన్నునే 'నారాధిం
శాను. శాంతనూ నా హృదయ పీఠమును అలంకరింపుము.

తమసో—నూ—జ్యోతిర్గహయ

అని పార్థనచేసి—కళ్ళునలుపుకొని తెరిచి చూస్తాడు నీరియన్ గా జయమేశ.

జయ — అబ్బ ఏమి పేళాకోళం అండీ!

బాబు — పేళాకోళం కాదు మనస్సు గట్టి చేసుకోమంటే చేసుకొన్నాను. ఇక చూశావూ గుండె చాలా నిబ్బరంగా ఉంటుంది. ఘట్టిగా ఉంటుంది ! అంటే ఇంద్రియనిగ్రహ మన్న మాట !

జయ — అయితే నరే. కీ వెళ్ళుతా. (వెళ్ళబోతుంది)

బాబు — (అమెను కూర్చోబెట్టి) వెళ్ళుదుంగానిలే ఉండు సంగతంతా విను. ఇప్పుడు చాలా గొప్పని అయిపోయిందన మాట ! నిగ్రహం సంపాదించాను. !!

జయ — నరే—(అని మళ్ళీ వెళ్ళబోతుంది)

బాబు — (మళ్ళీ బుజాలు పెట్టి కూర్చో పెట్టి) ఏమిటో ! మనస్సు ఎల్లాచెపితే అల్లాపింటుంది. చదువుకొనే వాడికి ఈ మాత్రం గుండె నిబ్బరం ఉండొద్దూ ? ఏమంటావు ?

జయ — (మళ్ళీ కంకోసారి లేస్తుంది) ఉండాలండి తప్పక ఉండాలి. ఇక నన్ను వెళ్ళసేవ్వండి.

బాబు — (మళ్ళీ కూర్చోబెట్టి) — నీవు చెప్పినట్లు నే విన్నాను. చూశావా. మనస్సుకు బుద్ధి చెప్పుకున్నా గుండె నిబ్బరం కలిగింది ! చూడు ఇంకా (అని అమె దగ్గరకెళ్ళి నిలబడుతాడు — అమె మాట్లాడక నవ్వుతుంది) — చూడు

మరి. గుండె ఎంతసిబ్బరంగా ఉందో — (అని ఆమె చెయ్యి పట్టకొని తన గుండెపై ఆసించుకొంటాడు ! — నవ్వుతాడు)

జయ — నిజమే ! ఆబ్బ... ఎంత ఘట్టిగుండె అయిందండీ నిమిషంలోకి — !! — (వేళాకోళంగా ఆశ్చర్యంగా) అంటుంది — గుండె అంతా తడివి చూచి జయ — మహా ఎక్కువగా ఆర్పర్యపోయి ట్లు నటిస్తుంది. మళ్ళీ మళ్ళీ ఎంత ఘట్టి గుండె అయిందండీ నిమిషంలోకి అంటుంది ; బాబూ చాలా గర్వంగా, ఘనకార్యం చేసిన నాడిలాగ ఛాతీ విరిచి ఆమె వంక చూస్తాడు —

తెర

IV

అ యి దో ర ం గ ం

(హాల్లో బాబూ బల్లపక్కని కుర్చీలో కూర్చుని ఉంటాడు. కొంచెం దూరంలో జయ అతనికి ఎదురుగా మరో కుర్చీలో కూర్చుని ఉంటుంది. మీన బావకు దగ్గరగా కూర్చుని కిథల వున్నకం చదువుతూ ఉంటుంది. సమయము ప్రొద్దున ఏడుగంటలు)

జయ — ఇంక ఎన్నాళ్ళో లేదు. మీ పరీక్షలు దగ్గర కొచ్చినై.

మీన — ఇప్పుడేం పరీక్షలే అక్కా ! ఇంకా కనెలలు మాట

జయ — అవుననుకో. అయినా చదవాలె.

మీన — కష్టపడి చదువుతున్నా ఉండేగదే బావ !

జయ — నీవు సంతోషించాలె. (వెక్కిరింతగా).

బాబు — చూశావా మీనా. నేను చదవటం లేదూ ?

మీన — ఏం చూటలే అక్కయ్యా అవీ ! పాపం చదువుతున్నా ఉంటే ?

బాబు — నేను నీన్న జ్యోతిషుడు దగ్గరక్కూడా వెళ్ళొచ్చాను. నాకు ఇవి శుభదినాలు. తప్పకుండా మేలు కలుగుతుందన్నాడు.

జయ — నక్షత్రం బలం చేతే ప్యాసు కావాలె అయితే !

బాబు — నిజానికి అంతే. ప్యాసు కావటం అనేది కష్టపడి చదవటంలో ఉండదు. అదో గాలిపాటు.

మీన — అంతే. అంతే. (అంటుంది వున్నకం చూస్తూ).

బాబు — అయితే నీవు పరీక్ష కెళ్లటం మాటా ?

జయ — డబ్బు కట్టారా ?

బాబు — కట్టలేదు, లేవు పంపుతామను కొంటున్నా.

జయ — వద్దు పంపబోకండి.

బాబు — ఏం, పరీక్ష కెళ్ళవా ?

జయ — ఉహు...

బాబు — ఏం ?...

జయ — (నూట్లాడదు)

బాబు — చదవక పోతే మానే పరీక్ష కెళ్లటం మంచిది.

అసలు ఇదే వాళ్ళను ఊరికేనే వ్యాసు చేస్తాను.

బయ — అయినా వెళ్ళను.

బాబు — వెళ్ళాలె. తప్పదు.

(నవ్వుతుంది. అక్కయ్యనుబాబి... అక్క మీసము బాబి నవ్వుతుంది. బాబుకేం బోధనడదు ఏదో కట్ట అయిపోతాడు.)

బాబు — ఇవన్నీ సాగవు. వెళ్ళి వీరాలె (అధికారిలా అంటాడు.)

జయ — అల్లాగే లెండి — (ఉవాసీనంగా)

మీన — అబద్ధం, ఎందుకే అక్కయ్యా. వెళ్ళనని స్పష్టంగా చెప్పరాదూ?

బాబు — ఎంచే నెళ్ళవు? వెళ్ళకపోతే నే నొప్పుకోను.

మీన — నీవు ఒప్పుకొనేదేమిటి? అక్కయ్య పరీక్షకు వెళ్ళదు బావా. వాని తరువాత నీబిష్టం!!

బాబు — ఎందుకు వెళ్ళనొనాకు చెప్పకపోతే, నేనొప్పుకోను.

మీన — చెప్పవే అక్కా చెప్పు. చేసిన పాపం చివితే పోతుంది.

జయ — పాపంలేదు గీపంలేదు?

మీన — చెప్పవే (బ్రతిమిలాపిస్తూ — నవ్వుతుంది స్పష్టంగా)

జయ — ఏం జెప్పాలే ఏరో ఉన్నట్లు!!

బాబు — చాలా గొడవగా ఉండే వ్యవహారం—(చిరుగ్గా) పరీక్షకు కూర్చుని తీరాలె. తెలిసిందా!

బాబు — వెళ్ళమ బావా ఏం, చేస్తానో చెయ్యి!

బాబు — వెళ్ళకపోజేనా ఎరగదూ!

మీన — ఏం చేస్తానో!

బాబు — నేను ఇక మూట్లాడను.

బాబు — నిశ్చయమేమిట బావా. వెళ్ళుతుంది మెడలు కొట్టిస్తూ చిక్కుకుంటుంది (దీర్ఘాల్పవీక్షణ అంటుంది.)

బాబు — దేముడు మేలుచేస్తే మెడలూరావచ్చు. దానితో అసలు సరీక్షకు కూర్చోటం అవసరం

జయ — అట్లాగే (అని మీన వంకజాచి నిరంగుడి నవ్వుతుంది. మీన కూడా నిరంగుడి నవ్వుతుంది)

మీన — (బాబు గర్జించి బుజంమీద చెయ్యి వేసి ఊపి) పిచ్చిబావ ఏం తెలియదు!!

బాబు — నాకు తెలుసు తెద్దూ మీటక్కురు వేషం ఈ టక్కరులేనం నాదగ్గరే సాగదు. తెలిసిందా

మీన — సాగనా? సాగి అప్పుడే ఎన్నోమైంది—(నవ్వు) (బాబుకు అనుమానం కలుగుతుంది. అనుమానంగా చూస్తాడు జయవలె. జయ తలొంచు కుంటుంది మీన వంక చూస్తాడు. మీన నవ్వుతుంది. బాబు అనుమానం కలుగుతుంది)

బాబు — (కొంచెం భయం, కొంచెం సిగ్గుకలిగిన వాడిలాగ చూస్తూ) అయితే జయ...అదేనా? (జయ మూట్లాడడు మీన నిరంగుడి నవ్వుతుంది)

మీన — ఆ. అదేనా.....ఆ. అదేనా జయక్కా

ఆ అదేనా...బావా...ఆ అదేనా...(అని వెక్కిరించి విరగబడి
 నవ్వుతుంది అదే నవ్వుటం కానేవు అయితేను నాన బాబు తెన్ను
 రిల్లిచూస్తాడు)

బాబు — సరే. అయితే మీనా మీ అక్కయ్య పరీక్ష
 కెళ్ళటానికి బొత్తిగా వీల్లేనా?

మీన — (వేళ్ళమీద లెళ్ళిపెడుతూ) — కార్తీకం, మార్గశిరం,
 పుష్యం, మాఘ, ఫాల్గుణం — (అని ఒక్కొక్కమాటే మెల్లగా,
 వీచి వినడచి గొంతుకత్తో అని పెద్దగా) అఁ హా వీల్లేదు కా
 నా — బొత్తిగా వీల్లేదు.

గాబు — సరే. సరే. (అంటూ నవ్విపోతాడు)

ఆరో రంగం

(జయ అత్తగారి ఇల్లు. హాలు. మీన అటూ ఇటూ
 హడావుడిగా తిరుగుతూ ఉంటుంది. హాలుపక్కన గది పంతులు
 ప్రవేశం)

పంతులు — మీనా.

మీన — ఎందు కిండ్లీ-మామయ్యా

పంతులు — లేడీ డాక్టరు వచ్చిందికదూ.

మీన — ఆ వచ్చింది. ఇంకా పదిసిమిపాలు.

పంతులు — మీ అత్తయ్య కూడా గదిలోనే ఉండాలి.

మీన — అత్తగయ్యా. గడ్డిన్నుగారు — పిల్ల అంతా ఉ
 న్నారు మామయ్యా. మీరు అల్లాగ కుర్చీలో కూర్చోండి గడ్డి
 యారం చూస్తూ వెళ్ళిపోతుంది. (పదిసిమిపాలు అయితే దగ్గర)

పంతులు — మీనా.

మీన — (లోపలినుంచి వచ్చి)—ఏం, మామయ్యా—ఎం
దుకూ పిలిచారూ?

పంతులు — తగ్గలేదూ—

మీన — లేదు మామయ్యా. లేడిడాక్టరు దగ్గరే ఉంది.
మీరు ఊరికే ఆదుర్దాపడకండి.

పంతులు — నీవు నాదగ్గర ఉండు అమ్మా మీనా.

మీన — (నవ్వి) ఎందుకండి మామయ్యా. మీకు కూడా
నొప్పులొస్తున్నాయ్యా.

పంతులు — అంతకంటే ఎక్కువగానే ఉంది మీనా అక్క-
య్య ఏమంటున్నది మీనా.

మీన — (వెళ్ళిపోతూ)—ఎమంటుండండి మామయ్యా
పెద్దగానవ్వి.

రావే రావే బంగారు పాపా

(అంటూ పరుగెత్తుతుంది)

(మరిపడినిమిషాలైనతరువాత)

పంతులు — మీనా, మీనా.

మీనా — (లోపలినుంచే)—ఆ ఏం మామయ్యా.

పంతులు — ఏం?

మీన — ఏం, లేదు మామయ్యా.

పంతులు — లేడి డాక్టరుతో చెప్పి కాస్త జాగ్రత్తగా
ఉండమని.

మీన — ఆ అల్లాగే...

(మరి అయిదు మిషాలు తరువాత) —

పంతులు — మీనా. మీనా.

మీన — ఆ వస్తున్నా మామయ్యా. (పరుగెత్తుకొని పచ్చి మిసలాయన చెవులో) — మామయ్యా ఇంకా అగును నిమిషాలట — (లోపలికి వెళ్ళిపోతుంది)

బాబు — (ప్రవేశించి) — నాన్న గారూ... నేను ని 6 ఫస్టు క్లాసులో ప్యాసు అయినానండీ!

పంతులు — మాతండ్రి మానాన్నే. ఫస్టు క్లాసులో ప్యాసు అయినావా? మాతండ్రి!!

(లోపలినుంచి వసిష్ఠి వచ్చువీసవస్తుంది. బాబు ఆశ్చర్యపడి సిగ్గుపడుతాడు...)

పంతులు — మీనా. మీనా. మీనా.

మీన — (పరుగెత్తుకొచ్చి). — నామ గూర్తా, ఫస్టు క్లాసులో ప్యాసు అయింది అక్కయ్యా!

పంతులు — చాతల్లె — చూడన్న తల్లి. చల్లచి కబురు చెప్పావు — బాబు ప్యాసు అయినాడనికూడా ఇప్పుడే విన్నాను.

మీన — బావ, వచ్చేడే — బావా అక్కయ్యా మెడలు కొట్టేసింది. ఫస్టు క్లాసు మెడల్ — బంగారపు మెడల్ — రత్నాల మెడల్ —

బాబు — అరే! ఏమిటే! — మీనా! అప్పుడే! తమాషా గాడందే —

మీర — తమాషా-శాదు బావా!! చాలా తమాషా!!

వడవకు వడవకు-వెట్టి అసెప్పియ
 వడిస్తే నీ కండ్లు-నీ లాలు శాకు
 నీలాలు కారితే-నేనూడ పేరు జోజో

ఇంద్ర శస్యలొచ్చి-నిన్ను లే పేరు
 భద్ర శస్యలొచ్చి-పాట పాడేయా.
 నాగ శస్యలొచ్చి-నాట్య మాడేయా
 దేవ శస్యలొచ్చి-పాట మీటేయా
 నిద్రపో పాపాయి-నిద్రపోవయ్యా.

ఎ లో ప్ మెం టు

౧

(‘కాంతమ్మ, లక్ష్మమ్మ, పెద్దపిల్ల, చిన్నపిల్ల, శాస్త్రి, రాధ, విజయ, అంతా హాలులో ఉంటారు. కాంతమ్మ పెద్ద తల్లికి తలదువ్వుతున్నది. లక్ష్మమ్మ చిన్నపిల్లకు తలదువ్వుతున్నది. విజయ బొమ్మతో ఆడుకొంటున్నది. రాధా, విజయలు దూరంగా కారంను ఆడుతుంటారు’)

లక్ష్మమ్మ — ఏమిటో వదినా. చిన్నప్పుడు చేస్తేనే బాగుంటుంది బొమ్మల పెండ్లిళ్లులాగ. ముద్దు ముచ్చట తీర్చాలంటే చిన్నతనంలోనే, పెండ్లిచెయ్యాలె. గడ్డాలు మీసాలు వచ్చి తరువాత పెండ్లేమిటి నాముఖం! ఒక గంధంపూసినా, పూల చెండ్లాడినా పసివాళ్లు చేస్తే ముచ్చటగా ఉంటుందిగాని, వయస్సు వచ్చి అంబోతుల్లా తయారైన తరువాత ఏ పెండ్లి అమ్మా!

కాంతమ్మ — అవునమ్మా వదినా, ఆమాటనిజం. చిన్నప్పుడే అయితే, అల్లుడు, అత్తయ్యా అని పిలవటం ఆపేయి వడటం, ఉంటుంది. ఈడొచ్చిన పిల్లలకు పెండ్లిచేస్తే, ఆముగడూ పెళ్ళాం అతుక్కు పోతారేగాని, అత్తకూ మామకూ అచ్చట్లు ముచ్చట్లు తీరవు. నాకు పెండ్లి అయినప్పుడు నేను

ఎనిమిదేండ్లదానిని. మేజువాణిలో పెండ్లికొడుక్కు గంధంపుస్తూ చెంపమీద ఛేళ్లుకొట్టాను. పసిదాన్ని నాకేం తెలుసు. ఎవరోచెప్పారు. అల్లాగచేయమని.

లక్ష్మమ్మ—నా పెండ్లిలో ఏమైంది అనుకున్నావు వదినా... నీవు అప్పటికికా కావరానికి రాలేదు. జ్ఞాపకం ఉందోలేదో. పెండ్లి అయిపోయింది. మూడు నిద్రలకొచ్చినప్పుడేనా, ఆహా. కాదు, కాదు మూడు నిద్రలు అయిపోయినై. పదహారు రోజుల పండుగనాడు. ఏమైందిఅనుకున్నావ్. ఆయనవనున్నా నడవాలో నుంచంమీద పడుకొని నిద్రపోతున్నారు. భోజి న్నానైతరువాత. ఆయనకైనా అప్పుడు వయస్సు పదిహేనో, పదహారో వుంటాయి ఫిప్పు ఫారంగాబోలు చదువుతున్నాను. ఏమైందిఅనుకున్నావ్ వదినా (నవ్వుతుంది)

కాంతమ్మ—చెప్పి నవ్వు. సంగతి తెలిస్తే మేమూ నవ్వుతాము.

లక్ష్మమ్మ—అప్పుడాయనకు పిలకుండేది. 'విరగబడి నవ్వుతుంది' నిద్రపోతున్నప్పుడే మెల్లిగా వగైరకెళ్ళి ఆ పిలక్కు తాడు గట్టిదాన్ని మంచానికి కట్టాను. (విపరీతంగానవ్వు). వెధవది చూశావా, ఎంతచిన్నతనమో (నవ్వు-అపుకొని) అట్లాగే.... ఇంత కూచెప్పొచ్చింది ఏమిటంటే, చిన్నతనంలో పెండ్లిచేస్తేనే సరదాగా ఉంటుంది. మీ విజయ మారాముడు ఈడూ జోడుగా ఉన్నారు. ఉ...అదీగాకా... పరాయి సంబంధంకాదు మేనత్త మేనమామబిడ్డలూ...చక్కగా చిలకాగోరంకులా

ఉంటారు... నేనటం ఏమిటంటే వాల్లిద్దరికి ముఱి పెడదామని.

పెద్దపిల్ల — రాముడు బాగానే ఉంటాడే అమ్మా... చేస్తే బాగానే ఉంటుంది.

చిన్నపిల్ల — ఆ విషయ చచిన్ద్రీ. రాముడు వస్తే బాడరా ముడు, వాణ్ని వంగతీసి గుడ్డుతుంది.

లక్ష్మమ్మ — చేపు నీ మొగుణ్ని నీవు—పూలల్లో పెట్టి పూ జిస్తావేమో చూస్తాగా ?

రాముడు — ఏసే అమ్మా విజయను నాకిచ్చి పెండ్లి చేస్తారా ? నేను విజయను చేసుకొంటాన ! (అనిఎగురును)

౨

(కాంతమ్మ ఇల్లు, పిల్లలతో కాపురం. అంతా చిన్నవాళ్ళు ... రంగస్థలం వంటిల్లు.)

శాస్త్రీ — అమ్మా. అమ్మా,

రాధ — పిలవబోకురా, అమ్మ దొడ్లో పూజచేసుకొంటుంది.

శాస్త్రీ — చూడవే అమ్మా, పెద్ద అక్కయ్య చూడూ,

కాంతం — (దొడ్లోనించే) పెద్దతల్లీ, ఒక్క నిమిషం ఊరుకో అమ్మా పూజ చేసుకొనివస్తున్నాను.

పొడుస్తూ బాబుడూ పొన్న పువ్వు చ్చాయ

పొన్న పువ్వు మీద బాగడ పువ్వు చ్చాయ

శ్రీ సూర్యనారాయణా ?

మేలుకో హరి సూర్యనారాయణా.

శాస్త్రి — చూడవే అమ్మా అక్కయ్య నన్ను అధో
గతినాడా అంటోంది.

పెద్దసిల్ల — నేనేమన్నారా, వెళవ అన్నీ కల్పించుకొంటావు, అధోగతి వెళవవు.

శాస్త్రి — అమ్మా చూడవే

కాంతమ్మ — చస్తున్నా, నాయినా వస్తున్నా ఒక్కవిమిషం
లోట్లాడకుండా ఉండండ్రా

ఉదయిస్తూ బాబుడూ ఉల్లిపూపూచ్చాయ

ఉల్లి పువ్వుమీద ఉగ్రంపు పొడిచ్చాయ

శ్రీ సూర్యనారాయణ

మేలుకో హరి సూర్యనారాయణ

మధ్యాహ్నం బాబుడూ మల్లిపువ్వుచ్చాయ

మల్లె పూప్పుమీద మంకెన్న పొడిచ్చాయ

శ్రీ సూర్యనారాయణ

మేలుకో హరి సూర్యనారాయణ.

విజయ — అమ్మా అమ్మాయి ... బావ చూడవే

కాంతమ్మ — (లోపలికొచ్చి) ఏమిటేపాపా, ఏమిటీ సిగో
డవ ?

విజయ — బావ చూడమ్మా ఏమంటున్నాడో,

కాంతమ్మ — రాముడూ, ఏమన్నావురా, దాన్ని, దాన్ని
ఏమన్నావు ?

రాముడు — నేనేమన లేడు అత్తయ్యా,

కాంతమ్మ — మరి ఎందుకు అది ఏమిస్తుందో

విజయ — ఏమీ అనలేదేం, అట్టహాసంగా తొంగి
రాను.

రాముడు — (నవ్వుతాడు)

విజయ — అదిగో మళ్ళీ నవ్వుటం ఎందుకే ?

అదరు — (నవ్వుతారు.)

విజయ — అనుకోనే అమ్మా అంతా నవ్వుతున్నారు.
నేను అన్నం తినను.

కాంతమ్మ — అట్లా చిందులుతొక్కుతా వెందుకే, నవ్వి
తేపం? నవ్వారని అన్నం మానేస్తానా? రా మాఅమ్మగదూ
రా తల్లీ.

విజయ — ఊరికే నవ్వుటం కాదే బావ చూడు.

కాంతమ్మ — మా శల్లిరా, నేను బావను కూకలేస్తానుగా,
ఏమిరా రాముడూ, పాపమేమన్నాను. ?

రాముడు — నన్నేమన్నదో కనుక్కో అత్తయ్యా,

కాంతమ్మ — ఏమన్నావే ? మాట్లాడవే ?

శాస్త్రి — బావ బావ పన్నీరూ బావను పట్టుకుతే
న్నేరూ, అని పాట పాడిందే అమ్మా

విజయ — ఆ . . పాడేను. పాడితే ఏం తప్పా?

కాంతమ్మ — ఏంతప్పులేదమ్మా, ఓస్ ఇంతేకదా, ఆ,
పాడితేవాడేమన్నాడే నీవుపడ్వటానికి ?

విజయ — పాడితే ఏమమ్మా, పాడితే బావనన్ను...ఎం

హానాలేం !

కాంతమ్మ — ఏనున్నాడో చెప్పవేం ?

సిల్లలు — చెప్పు, చెప్పునుడి... (నవ్వుతారు),

చెప్పు ఎందుకంటే పెడతావేం ?

విజయ — ఊ, ఊ, కావటానన్న పెండ్లిచేసుకొని, నన్నే తగతాడు ! (వకుస్తుంది)

కాంతమ్మ — టేస్ ఇగా ఇంతకూ సంగతీ, పెండ్లి అయి సతరునాన సంగతిగనా ? దానికి యిప్పటినుండీ ఏడ్వటం ఎందుకులే . అయితే ఇప్పుటి కాలంలో పెళ్ళాయి మొగుళ్ళ నే ఎట్టుకు తంతున్నారు.

విజయ — నేనే తంతా నిన్ను

రాముడు — పెండ్లిగానీ మరి

కాంతమ్మ — ఏనున్నాడే, మరీ ఇచాతావు,, ఎగలు చాతావు, ఎగలచూర వంకాయువు, తినుతొంపరగా.

సిల్లలు — బావా వాళ్ళంతా తినిబోయినారే అన్నజే !

కాంతమ్మ — నీకుకూడా తినుమరి, వెళ్ళి వాళ్ళతో కలిసి తినుకొందువుగాని,

విజయ — బానవగ్గర మంపి బొమ్మలున్నాయె అమ్మా

కాంతమ్మ — టక్కరు లంక, కావలంటే ఇష్టమేమళ్ళీ!

నీధి గుమ్మంలోనుంచి

వెండి కొండలా ఈశ్వరుడండీ

భమిడి కొమ్ముగా బసవయ్యండీ

ఏడుకొండలా నెంకన్నంజీ,

ఊ, ఊ, ఊ, ఊ, నెంకన్నా
అదిగో గంగిరెద్దు వచ్చింది. ఒక్కముద్దతిను చెయ్యేదీ- ?
చెయ్యకడుక్కొని వెళ్ళవే, పాపా ఇటురా మూతినెండా
ఎంగిలే—ఊ ఇంహ వెళ్ళు ...

3

(“ఎంటిల్లు—కాంతమ్మ కూరలు తగుగుతూ ఉంటుంది.
కాంతమ్మ ఆడబిడ్డ లక్ష్మమ్మ నంటుంటుంది.”)

కాంతమ్మ — ఇవ్వాళనీవు మడికట్టుకున్నావు కాబట్టి నాకు
కాస్త చెయ్యి తెరిపిఅయింది. రోజూనూ చాకి నీకన్నమ్మా నే
నూ పెద్దదాన్ని అయిపోయినాను వదినా, ఇంకచెయ్యలేను

లక్ష్మమ్మ — మున్నె ఏళ్ళకే వచ్చిందా ఏం ముసలితనము!
ముక్కలైన ముసలితనము ! వెంట వెంటనే కాన్పులురాబ
ట్టి అయిదుగురు పిల్లలతల్లినైనావు కాని భోజనపోతే నీకూ
పైలా పచ్చీను మీద ఉండాల్సిన నయస్సుకాదూ!

కాంతమ్మ — వయస్సా, నావయస్సే చెప్పాలె, ముసలి
దానినై కూర్చుంటే.

లక్ష్మమ్మ — అప్పుడే ఏమైంది వదినా, ఇంకా కోడల్లు
రావాలె, అల్లుళ్లురావాలె. నడుంవంగాలె, (నీర్హాలతో)

కాంతమ్మ — నిజానికి అంతేగాని నేనుమటుకు బిడ
ఇంటి పిల్లనైనానరే, నాకుకాస్త చేతికక్కర కొచ్చే పిల్లను

చేసుకోవలెనని ఉందివదినా ?

లక్ష్మమ్మ — కోడలాస్తేమటుకు అక్కరకొస్తారా ? ఏమిటో మనమనుకోటమేకాని అది వచ్చేసరికి, అత్తకూ పుడుతుంది చిమ్మ—ఏదోపాటంవుంది ఎరుగవూ ?

కొడుకు ఘట్టాడంటే కొండకెక్కుదురు,

కోడలాచ్చిందంటే రచ్చలెక్కుదురూ...అసీ అయితే ఏదో మాటాచ్చింది కాబట్టి అంటున్నాను వదినా. పెద్దపిల్లలిద్దరూ, మా రాముడికి ఈడుగా పోయిందీ, ఈవిజయను మారాముడుకిచ్చి పెండ్లిచెయ్యాలె. మాలన్నయ్యో వియ్యం పొందాలని నాకు చిన్నప్పటినుంచీ కోరిక వందీ ?

కాంతమ్మ — నాదేముందమ్మా, మీ అన్నయ్య ఇష్టం. మీఇష్టం.

లక్ష్మమ్మ — ఏం శాణితసమమ్మా, బొత్తిగా నీపెత్తనంలేనట్టే మాట్లాడుతావు. అయినా నిజానికి మా అన్నయ్య దేముంది ?

కాంతమ్మ — ఇవ్వటానికి నాకేంఅభ్యంతరం లేదు వదినా రాముడికి చదువు చెప్పించు. వాడుగనక స్కూలుఫై నల్ ప్యాసు అయినాడా తప్పకుండా విజయనిచ్చి ముడేస్తా.

లక్ష్మమ్మ — ఏమోనమ్మా యింగ్లీషు చదువులేమి చెప్పిస్తామో, పల్లెటూరి వాళ్ళం, ఆఊళ్లో వున్నంత చదువు చెప్పిస్తాం. ఆపైని బస్తీకాపురం పెట్టి చెప్పించడానికి ఆయన

వసుంటాడో.

కాంతమ్మ — చదువు లేపోతే సిల్లినియ్యనుమ్మా నెదనా.

లక్ష్మమ్మ — ఇప్పుడు ఈచదువులు రక్షిస్తున్నాడు. ఏమా అన్నయ్య చదివాడు బి. యే. టి. యచ్. ఏంలాభం — పాపం మా అబ్బాయి చదివినా అంతేగా.

కాంతమ్మ — ఏం లాభం నేకేం, నెలకు నూరురూపాయలు సంపాదిస్తున్నారు

లక్ష్మమ్మ — సంపాదిస్తున్నాడు (ఈనడింపుగా) నా సోబు సంపాదన అంతా బూబుకుట్టుపోగులకునిరి. నెలకు భూమి లేదూ. చారెడు గది లేదూ తలదాచుకొంటానికి.

కాంతమ్మ — ఏం ఎక్కిరిస్తావు నదినా, మీకు కాంగ్రా పది ఎకరాల భూమి ఉందనీ, భూమి ఉంటే ఏం లాభం. తనటం ఆకుక్కిమంచంలో కూర్చుని ఊగటమేగా, నది మంచంలోకి వెళ్లటమా, మన్ననా! మర్యాదా?

లక్ష్మమ్మ — మన్ననా మర్యాదా ఉన్నాయి మీ అన్నయ్యకు... ఏంలాభం పట్టుమని పది రూపాయలు కావాలంటే పెట్టెలోవుండవు. అర్థరాత్రివేళ వచ్చి అడిగినా మీ అన్నయ్య ఇనప్పెట్టెతీసి నాలుగొందలు అయిదొందలు, ఎంతకానాలంటే అంత, దొంతర్లుదొంతర్లుగా తీసి ఇయ్యగలడు. ఏమిటో బస్తీ. సంపాదనంతా అదో చిత్రం. నాలువందలు సంపాదిస్తున్నాడు, ఆయనకూడా మంగలికికూడా శేషిస్తానుపోరా, అంటాడు.

కాంతమ్మ — అవునమ్మా వదినా, మాదగ్గర డబ్బులే

నిమాట నిజమే. ఏదో సంపాదించుకొంటున్నాం. తింటున్నాం
బీన వాళ్ల మేనమామిల్లను నీవు చేసుకోకూడదు. నీపిల్లను మాకీయ్యకూడదు.
అంతేగా.

అత్తమ్మ — అదేమిటి వదినా అట్లా అంటావు. మారా
ముడికి చదువురాదని నీవేగా పిల్లనియ్యవన్నావు. నేనుచేసుకోవ
న్నానా ?

కాంతమ్మ — చదువుకొంటే చాడు ఇస్తాను. చదువుకోకపో
కపోతే ఇయ్యనిమాట నిజమే.

అత్తమ్మ — పోలే వదినా. ఇయ్యకపోతే పెండ్లికాక
పోదూ. ఏదో అన్నయ్యకూతుర్ని చేసుకొందామహానీ, మా
వాడికి కేవలవాడికి బంగారపు బొమ్మలాంటి పిల్లను చేస్తాను.

కాంతమ్మ — అయ్యో, అదేమిటి వదినా, ఆమాత్రానికి
అట్లా ఇదైపోతావేమమ్మా ! అయినా ఎప్పటిమాటో. భగ
నంతుడు, సర్దిగారాస్తే ఇంకా అయి దారేండ్లమాట ఊరికేసి
వు ఇదాతావేమిటి ? అయినా వాడికి చదువురాదని నీవు అను
కోటం ఎందుకూ ! నిజేపంలాగ వస్తుంది. బియ్యే ప్యాసు అవు
తాడు. అప్పుడునేను విజయనిచ్చి పెళ్లిచేయకమాననూ.

అత్తమ్మ — ఏమో నీమాట చలువను అంత వాడుకావాల
గదా ! ఇప్పుడు, ఆకుంక నాలుగో క్లాసుట. తప్పాడు వెభవ క్రింద
టి సంవత్సరం.

నిజము — (అప్పుడే ఆమాటపని) బావ నాలుగు తప్పాడు
అత్తమ్మా (నవ్వి)

తప్పాడు, తప్పాడు, నాల్గొక్కానూ తప్పాడూ
 చదవాడూ, చదవాడూ, పాఠాలేమీ చదవాడూ
 మెక్కాడూ మెక్కాడూ. చక్కీలాలూ మెక్కాడూ.
 బొక్కాడూ బొక్కాడూ అటుకున్నీ బొక్కాడూ.
 తింటాడూ తింటాడూ తేరతిడి తింటాడూ
 ఆడాడు ఆడాడు అల్లరిపిల్లల గూడానూ
 కొట్టాడూ కొట్టాడూ ఆటలో అబ్బయ్యను కొట్టాడూ
 అప్పుడు వాళ్లనాన్నావచ్చాడూ
 బెత్తం బిట్టే తెచ్చాడూ,
 స్తంభానికి కిట్టాడూ

‘అని వాడుతూ వెళ్ళిపోతుండ’

లక్ష్మమ్మ — ఇదెప్పుడొచ్చిందమా వదినా

కాంతమ్మ — నేనూ చూడలేదూ వనికీ, దీన్నిచేసికొని
 నీవే నుఖపడతావమ్మా!

లక్ష్మమ్మ — మరేం శరవాలేదూ. పెద్దయితే అన్నీపో
 తాయి. ఒక పిల్లపూట్టికనాకా ఇట్లాగే ఉంటుంది ఎవరూడు. వదినా
 నీవెళ్ళి పిల్లలకి నీళ్లు అనిపోసుకో పొద్దుకూకస్తున్నది. అట్లుదే
 నట్లుంది నేనే వంటచూస్తాను. నీవెళ్లు.

౪

(ఇంట్లో ముందున్న పెద్దహాలు రంగ స్థలము. మేడపై న
 పిల్లలంతా ఆడుకొంటూంటారు. రాముడు, విజయ హాలులో

ఉంటారు. విజయ బొమ్మల పెండ్లి చేస్తున్నది.)

విజయ — బావా ! కు పెండ్లిమంత్రాచారావచ్చా ?

రాముడు — ఎందుకే విజయా

విజయ — బొమ్మల పెండ్లి చేయాలి. అన్నీ సిద్ధమైనవి.
(బ్రాహ్మణుడొక లేడు.

రాముడు — బొమ్మల పెండ్లి ఎందుకుగానీ. నిజం పెండ్లి చేద్దామూ ?

విజయ — నిజం పెండ్లి ఎట్లాగురా చేయటం ?

రాముడు — మనం ఇద్దరం పెండ్లి చేసుకోవటానికా, నిజం పెండ్లి అయిపోతుంది.

విజయ — మన ఇద్దరికీ పెండ్లా , బలే తమాషామాట అన్నావే. ఇండాకా అమ్మనానాకూడా ఈ మాటే అడుగున్నాడు.

రాముడు — ఏమనుకున్నారే విజయా చెప్పవూ ?

విజయ — మా నాన్న, నన్ను నీకిచ్చి పెండ్లి చేస్తాన్నాడు. మా అమ్మ వద్దన్నది.

రాముడు — అవునే విజయా , మా అమ్మకూడా నీన్న పెండ్లి చేసుకోమని నాకెన్నో సాధ్యమైంది.

విజయ — ఆహా

రాముడు — ఆహా కాదు. మరి నీకిష్టమేనా ?

విజయ — అమ్మ వద్దన్నదిగా ?

రాముడు — అక్షయ్య వద్దంటే ఏం లేవే. మనం ఇద్దరం

పెండ్లి చేసుకుందాం.

విజయ — అమ్మో అమ్మ తంతుంది.

రాముడు — (విజయను కావలిచుకొని) విజయ! విజయం తప్పకుండా పెండ్లి చేసుకోందాం. బలేసరనాగా ఉంటుంది. ఎంత తమాషాగా ఉంటుందనుకొన్నావ్.

విజయ — మా అమ్మ చూస్తే తన్నదురా?

రాముడు — అవుననుకో. అత్తయ్య తంతుంది. కానీ అత్తయ్య చూడకుండా చేసుకోందాం.

విజయ — (పెద్దగా నవ్వుతూ) ఎవ్వరూ చూడకుండా పెండ్లిమిటిరోయ్. మేళాలు తాళాలు ఏమీలేకుండా నేనొక్కటి?

రాముడు — అదికాదే. చూడూ ఒక తమాషా చేద్దాం. మనం ఇద్దరం కలిసి సాయంత్రం నెల్లిపోదామి.

విజయ — ఎక్కడికి?

రాముడు — ఎక్కడికేమిటి తాతయ్యగారింటికి.

విజయ — అమ్మో గుంటూరు తాతయ్యగారింటికా? అమ్మో అక్కడికి ఎల్లాగనెళ్లటం.

రాముడు — రైలు మీద గుంటూరు పోతేమి? అయ్యో... నేను ఎన్నడూ రైల్వే ప్రయాణం చేయడం నీకు తెలుసా. ఒక సార్లు గుంటూరుమిటి మోడ్రనునాకాపోగలను!

విజయ — అబ్బ! మోడ్రనే! అయ్యబాబో! నీమోడ్రనే!

రాముడు — ఆ నేనొళ్ళిడే! మోడ్రనేమిటి? ఇంకా ఎంత

దూరంగావున్నా నాకేం భయంలేదు.

విజయ — మెడ్రాసు చాటిన తరువాత ఏముందీబావా !

రాముడు — అక్కట పెద్ద సముద్రం ఉంది.

విజయ — (అశ్చర్యముతో) పెద్ద సముద్రమూ ! బందరు సముద్రానికన్నా పెద్దదా ?

రాముడు — ఇక్కడ సముద్రం నీవు చూశావా ?

విజయ — చూ అమ్మ సముద్రస్నానానికి తీసికెళ్ళిందిలే.

రాముడు — ఇక్కడ సముద్రమేముందిలే. నెడవది. అవ తలొడ్డుకనిపిస్తునేఉంటుంది.

విజయ — అవతలొడ్డు కనిపిస్తుంది ? ఆ తెలివిగలవాడివె?

రాముడు — కనిపించకేమే నీవు చూశావా పెట్టావా ? మద్రాస్ దిగ్గర సముద్రం అంటే... అదే అనలు నిజమైన సముద్రం. ఎంత పెద్దదనుకొన్నావేమిటి ? అబ్బ చెప్పలేం. తల కాయగిరున తిరిగిపోతుంది.

విజయ — (అశ్చర్యంతో) అబ్బ గుంటూరులో ఉందిరా సముద్రం.

రాముడు — గుంటూరులోనా, ఆ గుంటూరు లో సముద్రంఅదో తమాషా సముద్రం.

విజయ: — ఏమిటి ? ఏమిటి తమాషా చెప్పవు

(దగ్గరకు వస్తుంది)

రాముడు — అదోతమాషాలే. ఇన్ని సముద్రాలున్నా యీ గుంటూరుసముద్రం లాంటిది నేనెక్కడాచూడలేదు.

విజయ — తమాషా ఏమిటో చెప్పరాదో యమ్మ ఊరికే ఊరిస్తావుకానీ.

రాముడు — అదిఏమిటంటే చెప్పనా ? సముద్రంలో నీళ్లు ఎల్లా ఉంటాయి చెప్పు.

విజయ — ఎల్లగా ఉంటాయి.

రాముడు — అవునామగి. గుంటూరు సముద్రంలో నీళ్లు ఎర్రగా ఉంటవి.

విజయ — ఎర్రగానే—అంటే కుం కంటాగ ?

రాముడు — కుంకం ఏమిటే...రక్తంలాగ.

విజయ — అయ్యబాబో... రక్తంలాగ ఎర్రగా ఉంటయ్య న్నమాట ! తాతయ్యగారేటికి నెళ్ళినప్పుడు నేను అది చూడలేదురా.

రాముడు — నీవేంచూస్తావ్. ఆడసిల్లవు మీఅమ్మతో పాటు ఇంట్లో ఉంటావు. కాకపోతే ఎక్కడికైనా సేరం టానికి వెడతావు. అంతేగా ? మామయ్యకు అసలే భయం నిన్ను ఎక్కడికైనా తీసికెళ్ళటానికి, మనం ఇద్దరం వెడగాం రా ? నీకన్నీ చూపిస్తా. ఆసముద్రం కొండలు అవన్నీ చూపిస్తా.

విజయ — నీవు ఎప్పుడన్నా కొండ ఎక్కావ్ బావా ?

రాముడు — ఓ. కొండ చిఠాచుకొమ్మకెళ్ళా.

విజయ — కొండలకు కొమ్మలుంటాయా, (నవ్వు)

రాముడు — కొమ్మంటే అచివరకెళ్లానన్నమాట.

విజయ — అమ్మో భయమేయలేనూ ?

రాముడు — మొగాళ్ళకేం భయం... నిన్నుకూడా తీసి
కెడతా, రా

విజయ — అన్నయ్యో, ? నేను కొంక మీదికి రాకు
బాబూ, ఆచివర వస్తుంటుంది. అక్కడ నుంచుంటానికివీలేనా ?
పడిపోతా ?

రాముడు — ఆచివర ఎక్కడ ఉంటుందనుకొన్నావు?...అ
దో తమాషాగాఉంటుంది. నీవైతేనా కళ్ళుగిరున తిరిగి పడి
పోతావు.

విజయ — మరి నీవెట్లా ఉన్నావు?

రాముడు — మరి నీమోస్తరు నేను అడపిల్లనా? మరి ఆ
కొండ ఎక్కుతుంటే...పెద్దపులులు అవీ అరుస్తూఉంటుం విన
పడుతుంది.

విజయ — పెద్దపులులే—అయ్యబాబో!—నేను రాను బా
బూ. నేను అసలురాను.

రాముడు — ఓసి, ఊరికేనే భయపడతావేమీ. పగలు
ఉండవు అవీ! రాత్రిళ్లు తిరుగుతూఉంటవి.

విజయ — రాత్రిళ్లుమనం అక్కడికి పోగూడదన్నమాట.

రాముడు — ఆహా...అయితే తుపాకి అవీ ఉంటే వెళ్ళి
నాటిని చంపొచ్చు.

విజయ — నీవు చంపగలనూ పెద్దపులిని?

రాముడు — నేనా? పెద్దపులినా? రాత్రిళ్లా ఆహా చిన్న

పిల్లలు చంపలేరే! పెద్దఅయిన తరువాత తప్పకుండా చంపుతా.
అసలు పెద్దపులులను సింహాలను వేటాడాలని నాకు సరదా.

విజయ — పెద్ద అయిన తరువాత చంపుతావా?

రాముడు — ఓ

విజయ — తాతయ్య గారించెక్కల్కితే తాతయ్య కొప్పడ్లు?

రాముడు — తాతయ్య ఏం కొప్పడ్లు. బలే సంతోషిస్తాడు. మానాయినే, మా అమ్మే, అంటూ ఎత్తుకొంటాడు. కాసేపు అయిన తరువాత తాతయ్య, తాతయ్య, మేమిద్దరిం పెండ్లి చేసుకొంటాంఅని చెబుదాం తాతయ్య మర్నాటికల్కి లగ్నం కుదిర్చి జైమంటూ పెండ్లిచేస్తాడు.

విజయ — అమ్మ, నాన్న రావద్దా?

రాముడు — అన్ని సిద్ధం అయిన తరువాత వస్తారూ.

విజయ — వచ్చి కొప్పడరూ?

రాముడు — పెండ్లి అయిపోయిన తరువాత ఏం జేస్తారో?

విజయ — నిజం పెండ్లైనా?

రాముడు — ఆ, నిజం పెండ్లే?

విజయ — బాజాలూ మరి?

రాముడు — బాజాలూనూ?

విజయ — గాను లైట్లూ?

రాముడు — గాస్ లైట్లం కర్పం! ఎలక్ట్రిక్ లైట్లు పెట్టిద్దాం.

విజయ — మరి మనకు కొత్తబట్టలూ?

రాముడు — తాతయ్య కొని ఇస్తాడు.

విజయ — అవునురా? బలే తమాషాగా ఉంటుందిగదూ?

రాముడు — గమ్మత్తు. మరి వెడనాం ఎవరికీ తెలియకుండా

విజయ — అమ్మో మరినాకు ఆకలై తేనో?

రాముడు — నా దగ్గర డబ్బు ఉందిగా, ఇదిగో

విజయ — అయ్యబాబో ఎక్కడదమ్మా ఆనోటూ?

రాముడు — ఎక్కడో సంపాదించాను. వెడదాంరా. నీకు బొమ్మలూ అవి కొనిపెడతాను.

విజయ — మొగ్గలేనే బొమ్మకొంటావా?

రాముడు — ఒక్క మొగ్గేనేదేనా? మొగ్గలేనేవీ, ఉయ్యాలూ గేవీ డ్యాన్సు చేసేవి, అవన్నీ కొంటా?

విజయ — సిజంగా?

రాముడు — వెడదాం—మరి ఎవ్వరితో చెప్పకుండా?

విజయ — అమ్మతో చెప్పరానా?

రాముడు — ఛా దద్దమ్మా, చెప్పిందంతా విని అమ్మతో చెప్పతానంటావేం. చెపితే మన పెండ్లికాదు, పైగా రెండుతంతుంది.

విజయ — మరి ఎవరితో చెప్పేది?

రాముడు — పిచ్చి మొద్దూ? ఒకరితో చెపటం ఎందుకూ? వెళ్ళిపోదాం.

విజయ — ఒక్కళ్ళమే. నేను రాను.

రాముడు — ఛా తమాషాగా వెడదాంరా.

విజయ — అమ్మగనక ఏమన్నా అన్నదా అంటే నీమీద
చేపుతానబ్బాయ్.

రాముడు — ఓ. ఏమన్నా చెప్పు—నేను కావనను.....
నేనే—నిన్ను... పెండ్లి చేసుకొంటే.....
నీవు...నాకూ ఏమవుతావా?

విజయ — నీవు నాకూ మొగుడవురా.

రాముడు — నీవు నాకూ పిల్లనవే. 'శిగి'

౫

(స్థల మేడపైన గది. గదిలో విజయ ఉంటుంది అప్పుడే
స్నానంచేసివచ్చి బట్టమారుస్తుంది. రాముడూ న్ని సలచుకు
మంచి బట్టలు వేసుకొన్నాడు. నిక్కర్ తోడిగాడు. నున శోభన
వర్ణ కాలరుపైకి నెట్టి స్వర్ణమెన్ లాగా తయారుయినాడు
పచారుచేస్తూ)

రాముడు — 'రిప్టు నాచి చూచుకొని' ('స్వ') రాదే.
ఇంకా ఈవిడ. సాయంత్రం ఆరు గంటల బండి అంటుందో,
అందదో అబండి తప్పితే ఇంకో బండి ఉందిగాని ఇంటిలో కీ
మామయ్య వచ్చినా, కథ అడ్డంతిరుగుతుంది. లేకపోతే అత్త
య్యకు ఆచూకీ సోకనా పక్కలు విరగపొడుస్తుంది. ఈయిద్దరికీ
అందకుండా, సంజె చీకట్లో దొడ్డి గుమ్మానె ఉడాయించాలె.
ఇంకా ఈవిడ రాదే? ('ప్ర') విజయ లక్ష్మీరాణసాహెబా

వారు... సుహృదాణి వారూ, కదిలి రండన్నా, అమ్మగారి
సింగారం పూర్తి అయిందా?

విజయ — (ప్రవేశించి) అథాప్తీ చేస్తున్నా వే అప్పుడే?

రాముడు — పెండ్లాం మీద అథాప్తీ చేయరావమిటి?
మొగాళ్ళు.

విజయ — అబ్బో మహదొడ్డ మొగాడివి దిగొచ్చావు
తెద్దూ? అనలు నీకు నేనూ... పెళ్ళాన్ని అయితే కద.

రాముడు — నీవు నాకు పెళ్ళానివి కాదూ?

విజయ — కాదు, నేను నీ పెళ్ళాన్ని కాదుపో.

రాముడు — ఎంచేత?

విజయ — నీకూ నాకూ ఎంకా పెండ్లికాం దే?

రాముడు — ఒన్ ఇంతేకదా, రేపు అవుతుంది.

విజయ — అవుతుంది, అవుతుంది—అబ్బాయికి పెండ్లి
ఎట్లాగు అవుతుంది.

రాముడు — కాకపోయినా నాకు కాబోయే పెళ్ళానివి కా
బట్టి నీమీద నాకు అథాప్తీ ఉంది తెలిసిందా? కాబట్టి అథాప్తీ
చేస్తాను.

విజయ — చేస్తావు, చేస్తావు, చేస్తే ఎరగవూ ?

రాముడు — ఏమిటేవ్ విజయూ, నీవు జూస్తే పెంకెమనిషి
లా ఉన్నావే! నేను నీకు మొగడ్డి, కాబట్టి నేను చెప్పినట్లు
నీవు వినాలె.

విజయ — నేను వినను—నీవు నాకు మొగుడివి కాదుపో.

రాముడు — అప్పుబాబో నేను నీతో వేగలేనే. అయితే ఇంకకూ ఒక్కటిచెప్పు నీవు నాకు పెళ్ళానిని అవునా కాదా, అసలు ఆసంగతి చెప్పు?

విజయ — కాదు. నేను నీ పెళ్ళానిని కాదూ (నీర్హులవలె స్త్రీ)

రాముడు — అట్లాగయితే ఎట్లాగమ్మా, ఇందాక సరే నంటివే గుంటూరు వెళ్ళి గమ్మత్తుగా పెండ్లిచేసుకొంపాం అంటివిగదే, మళ్ళీ ఇప్పుడిదేమిటమ్మా ('దగ్గరకు వెళ్ళి') ఏమే విజయా?... ('మెడమీక న్నేహపూర్వకముగా చేయివేసి') మరి నన్ను పెండ్లి చేసుకోవరా?

విజయ — చేసుకుంటా.

రాముడు — అదిగో విజయ ఎట్లాగై నామంచిదే. విజయ చాలా మంచి పిల్ల. అందరి పిల్లల్లోకి విజయ మంచి పిల్ల. అన్ని నబ్బుల్లోకి నిల్లనబ్బు మంచిది. విజయూ మరి బయలుదేరా వెడదామూ.

విజయ — ఎక్కడికీ?

రాముడు — మళ్ళీ ఎక్కడికీ అంటావేమే? గుంటూరు వెళ్ళటం, పెళ్ళిచేసుకోటం. అదంతా అనుకున్నాంగదే.

విజయ — అమ్మో నేను గుంటూరు రాను బావా, నీకు కోపంవస్తే వచ్చింది. అమ్మక్కోపంవస్తుంది చెప్పకుండా వెడితే.

రాముడు — అయితే నీవు రావా?

విజయ — రాను ... 'నవ్వుతూ,

రాముడు — అయితే నామాట వినవన్నమాట.

విజయ — వింటా.

రాముడు — అదీ జయరాణి ఎట్లాగయిరామంచి పిల్లే!

జయ ఎంతో మంచి పిల్ల

గయ్యాళి, గయ్యాళికాని పిల్ల

కయ్యాలు, కయ్యాలు లేని పిల్ల

జయ ఎంతో మంచి పిల్ల.

ఏమే జయ నీవు మంచి పిల్లవు కావూ?

విజయ — మంచిదాన్ని.

రాముడు — ('ముద్దు పెట్టుకొని') నేనో?

విజయ — నీవూ మంచి వాడవే.

రాముడు — మరి నేను చెప్పినట్లు వింటావా?

విజయ — ఉహు

రాముడు — ఇందాక వింటానంటివి కదే?

విజయ — వింటా, వింటా, ఉహు, వినను, ఉహ పోస్తే
వింటానురా బావా వింటానులేరా.

బిక్షుకబాలుడు — ముక్క చచ్చలా — చిన్నాదానా

ఎక్కుతావా పైలూ బండీ

చక్కదసమూ — చూచినన్నా

ఎక్కివ్వడో — జాతీవాడూ—(అస

పాడుతూ ఉంటాడు.)

విజయ — 'భయంతో' ఏకైకంగా తెలిసింది గానా,
అమ్మతో చెవుతాడేమో !

రాముడు — ఛా. వాడెవరో పాడుకొంటూ పోతున్నాడు
బజార్లో. నీకే భయం. ఇహ బయలు దేరుదాం.

విజయ — అమ్మో నాకు భయంగా ఉందబ్బో.

రాముడు — నీకేం భయం లేదు. నేనున్నానుగా, దొడ్డి
గుమ్మం దగ్గరుంటా నేను ముందెళ్లి. నీవు మెల్లగా ఎవ్వరూ
చూడకుండా వెళ్ళిపోయిరా ఏం ?

విజయ — సరే ముందు చుస్వళ్ళు.

పంతులు — (ప్రవేశించి) విజయత్తెల్ల ఎక్కడికమ్మా వెళ్ళి
తున్నావూ ?

విజయ — (భయంతో) ఎక్కడికి లేకునాన్నా.

పంతులు — చీకటిపడ్డది. దొడ్డికి నీళ్ళు పురుగుబుట్టాయి
ఉంటాయి. అయితే అమ్మాయి నాజేబులోనుంచి ఎత్తనా
తీశావా నువ్వు ?

విజయ — నేనేం తీయబోతున్నా, నేనే మరుగుమనూ ?

పంతులు — మరి ఏమైపోయిందే పనిహాపాయలనోటూ,
పొద్దుటినుంచీ వెతుక్కుని చస్తున్నాను. తీస్తే నీవే తీయాలి
ఎప్పుడన్నా కానీ అర్థనా తీస్తావుటావు.

విజయ — నోటు నాకెందుకు నాన్నా, నేను నోటు తీస్తా
నేమిటి ?

పంతులు — ఎవరి దగ్గరైనా నోటు చూశావా ? పోనీ

అది చెప్పు ?

విజయ — చిన్న కాయితం గదు నాన్నా ?

పంతులు — ఆ, ఆ, ఇంత కాయితం.

విజయ — దాని మీద అక్షరాలుంటవి !

పంతులు — ఆ, అదే ఎక్కడుంది ?

విజయ — అదిస్తే హాపాయిలిస్తావుకదు నాన్నా ?

పంతులు — ఆ, అదేనే ఎక్కడుంది, ఎవరుతీశారు ?

విజయ — ఏమో నాన్నా

పంతులు — భడనా, సీకేదో తెలుసు నిజంచెప్పతానా, చెప్పనా ? ('చెయ్యవత్తి కొట్టబోతాడు')

విజయ — నేగాదు నాన్నా తీసింది.

పంతులు — పోసి ఎవరు తీశారోచెప్పు ?

విజయ — ఎవరుతీశారో నాకు తెలియదు నాన్నా. తావ దగ్గర అటునంటి దొకటుంటే చూశాను.

పంతులు — అసిభడనా, ఇంనాకటినుంచీ ఆమాటచెప్ప వేం ? ఏడీ సెధవ ? ఎక్కడున్నాడు.

విజయ — దొడ్డిగుమ్మం దగ్గరున్నాడు.

పంతులు — రా, చూపిద్దావుగాని రా వెధవ దొంగతనం కూడా నేర్చావా ?

(‘నిష్క్రమణం’)

...

విజయ — ‘దొడ్డిగుమ్మం దగ్గర ప్రవేశించి’ బావా ?

రాముడు — ('గొంతుబిగబట్టి గుసగుసలాడి పట్టుకొని')
రావే, విజయూ, గుంటూరు బండికి టైమ్ అయిందీ...

పంతులు — (ప్రవేశించి) 'రాముణ్ణి చెయ్యిపట్టుకొని'
ఏమిటా, ప్రయాణమా? ఇద్దరు కలిసి వెడిదామనుకొన్నారా,
ఓరి వెధవా, నోటువది ?

రాముడు — ఏం నోటూ ? నేనేమెరుగుమనూ ?

పంతులు — నా జేబులోంచి నోటుతీయాలా ?

కాంతమ్మ — వాడేమిగుగుసండి, పాపం ఎన్నో కోట్ల
బోతానూ, చిన్న వెధవనూ ?

విజయ — నోటు తెచ్చాడే అమ్మో, 'నేను చూశాను.'
నాకు చూపాడు కూడాను. మనం ఇద్దరం గుంటూరు తాతమ్మ
గారింటికి వెడిదాం అన్నాడే. మనం అక్కడ పెండ్లి చేసుకుంటాం
అని కూడా అన్నాడే అమ్మో.

పంతులు — నీవూకూడా వున్నావు ఈ కుట్రలో ?

విజయ — నేనేమెరుగునాన్నా బావే నన్ను గుంటూరు
తీసికెడతానంటే నేను రానన్నాను నాన్నా.

కాంతమ్మ — కానీవు మీదే రాకపోయి పట్టుకుంటే
కట్నమూ కానుకాలేకుండా, మీ కూతురుకు ముగిసొచ్చి
నాడు. ఇంతకూ నోటు మీచేతికొచ్చిందా ?

పంతులు — రాలేదు. వాడేం ఎరగట్ట !

విజయ — బావదగ్గర నోటు వున్నది నాన్నా.

పంతులు — ఏంరా గాముడూ ?

రాముడు — నేను తియ్యలేను—ఇంకోనోటు చేను
తియ్యలేనూ —

పంతులు — తియ్యలేనూ, నెధవా తీయండే ఎట్లావచ్చిందీ
ది నీకగ్గరకు ? (ఒక చెబ్బు కొడతాడు)

కాంతమ్మ — వాణ్ని కొడతారెందుకూ ? మీరిట్లా
ఉండండి. ఏమిటా రామా నోటు నీవు తీశావా ?

రాముడు — నేను తీయలేను అత్తయ్యా ...మామయ్య
గదిగోనే కింక పడేనుంది అనోటు. ఎవరన్నా తీస్తే ఎత్తికడ
తారని నేను తీసు కొన్నాను.

కాంతమ్మ — ఎంతబుద్ధిమంతుడివిరా మాతండ్రి.

పంతులు — ఛా. గాడిదా అబద్ధాలు కూడాను. తన్నే
వాళ్ళులేక (ఇంకోచెబ్బు)

కాంతమ్మ — ఊరుకోండి. చెయ్యిచేసుకోటం ఎందుకూ ?

విజయ — అక్కయ్యా రా, దబ్బుసరావాలె. చిన్నన్న
య్యా, పెద్దన్నయ్యా అరెరె, చప్పుసరావాలె, అదుగోబావ
పెండ్లి అయింది... బావకు పెండ్లి అయింది... నేజెప్పలా...
బావకు పెండ్లి అయింది.

(“పిల్లలంతాచేరి కిలాకిలా నవ్వుతాడు”)

జయపాడుతుంది.

అయిందమ్మా అయిందీ

బావకు పెండ్లి అయిందీ

మేళంతాళం లేకుండా,

దమ్మిడిసిహుచ్చ లేకుండా
 పెద్ద పెళ్లి అయింక,
 నాన్నకోపం వచ్చిందీ
 నాలుగు తన్నలూ తన్నాడూ,
 అయిందమ్మా అయింది
 బావకు పెండ్లి అయిందీ.

“అంటూ ఎగురుతుంది”

(తె ర ప డు తు ం గి.)

సంపూర్ణము

